

Ia scurt timp după „Manifest pentru sănătatea pământului” carte-eveniment, dispărută din librării parca înminte de a apărea și cumpărată apoi pe sub mână, Adrian Păunescu, poetul controversat dar poetul, fără nici o îndoială, dădea „Lubiți-vă pe tunuri” (Editura Eminescu, 1981), adică încă peste 200 de poezii. Și acest volum s-a epuizat rapid. Insist asupra faptului fiindcă mi se pare semnificativ din mai multe puncte de vedere. Este, în primul rând, un semn că, în România, cartea de poezie se cumpără și se citește. Este, totodată, și dovada că Păunescu reprezintă tipul scriitorului cu priză la public. Este, în fine (chiar dacă relația scriitor-public conține încă multe alte sensuri), unul dintre însemnele valori în epocă. De ce are căutare poezia lui Adrian Păunescu? Iată o întrebare care ar merita multe răspunsuri. Schizez câteva, posibile. Poetul a devenit o persoană publică: o prezență familiară, implicată în viața cetății și a însului, cu forța extraordinară a mijloacelor mass-media. Să vedem de ce are căutare poezia lui Adrian Păunescu: cititorul în fața unui volum de poezii care poartă numele poetului. Și cumpără cartea. Un alt răspuns ține de accesibilitatea poeziei sale. Metafora păunesciană este transparentă, se lasă lesne decodată, nu intenționează să dea dureri de cap, ci de inimă, sentimentală („Cultura sentimentală”), în toate firele sale (chiar atunci când așezăse cinism sau scepticism) poezia lui Păunescu își lubrește cititorul. Iar acesta este un om sensibil (la poezie). Și cumpără cartea. Apoi (și poate că acesta ar fi cel mai adevărat răspuns), poemele lui Păunescu conțin, totdeauna o atitudine și un mesaj, ambele explicitate. Iar cititorul îl trebuie o atitudine și-i place să primească mesaje (nu lecții). De ce, însă, pentru o parte a criticii, poezia lui Adrian Păunescu nu are căutare? Exact din aceleași motive! Preocupat, în primul rând, să comunice cu cititorul și creștinând să găsească un cod adecvat, poetul se poate, la rigoare, dispensa de „serviciile” criticului. Când Păunescu scrie, în ultimul său volum: „Lubiți-vă / Lubiți-vă pe tunuri! / Lubiți-vă până la veșii horodogori, / Până la veșii soțate din funcțiune, / Lubiți-vă aruncând din mână / Tot ce vi se-nvălmășește în veșii miini, / Atele voastre, banii voștri, oglinzile, / Chiar și această carte care nu are decît meritul / Că aparține unui om / Care în viața lui, deși n-avut norocul / Să facă dragoste pe nici un tun, / Când n-a dormit și n-a scris, / A lubit / Cu elaperea condiției umane, / A lăsat / Venitulul de pe tronul / Cu scria medicului / Și cu dărura mureburidului” — ce să mai adaugi fără riscul didacticismului? Poate doar că, în viziunea poetului, „lubirea pe tunuri” e un mod (ce-i drept, cam incomod) de a salva, prin dragoste, omenirea amenințată de spectrul războiului. Ca în „Manifest pentru sănătatea pământului” și în „Lubiți-vă pe tunuri”, poetul se simte și se vrea (postură tipic romantică) responsabil de toate câte se întâmplă pe lume. De

CRONICA LITERARĂ

ADRIAN PĂUNESCU: «Lubiți-vă pe tunuri»

viață și de moarte, de iubire și de ură, de foame și de sațietate, de inconștiență și de luciditate, de lichelism și demnitate, de propria operă și persoană: „Nu-i loc de mine, n-are loc porumbul / Și ce să pînă în hămbare / De-acest poet retoric și labotnic / Care ajunge în glume populare // Nu-i loc de mine; dacă zic de bine / Sint bănuț de fals și lingușire, / Cînd zic de rău, mi-atribuie tot răul / Și lipsa de statornicie iubire, // Nu-i loc de mine, de-ala moare lumea, / De-aceia sînt în Orient zăzani, / Din pricina-ngîmării mele slute, / Și-au părăsit comunele țărani // Nu-i loc de mine, sint motiv tainic / Din care cresc nevoile și pretul, / Cînd tac, sint las, / Cînd spun, doresc profituri / Și-n general o fac pe îndrăznețu!” („Eu, diversitatea”). Se înțelege din acest fragment de autoportret ironic, credința autorului în forța comunelor țărani // Nu-i loc de mine, sint motiv tainic / Din care cresc nevoile și pretul, / Cînd tac, sint las, / Cînd spun, doresc profituri / Și-n general o fac pe îndrăznețu!” („Eu, diversitatea”). Se înțelege din acest fragment de autoportret ironic, credința autorului în forța comunelor țărani // Nu-i loc de mine, sint motiv tainic / Din care cresc nevoile și pretul, / Cînd tac, sint las, / Cînd spun, doresc profituri / Și-n general o fac pe îndrăznețu!” („Eu, diversitatea”).

care o comunică multe din poeziile de dragoste, grupate într-o primă secțiune, ce poartă același titlu ca al întregului volum: „Aici e ciumă, este foc, se moare, / Este iubirea fără vindectă / Iubirea mea, acur cu felinare, / Fă noaptea peste amîndoi mai mare” („Acarii”). Iubirea mistule, epulzează, descărnează, ca în acest fragment dintr-o poezie ce pare scrisă de un Bacovia vitalist; „Aici mai vreau, o iarnă cu mari zăpezi, zăpezi / Să ningă toată iarna înșubănt pămîntu / Să te mai văd, iubito, și tu să nu mai vezi / Și în troiene albe să facă iarnă vîntu / Cînd soarele începe fierbinte să răsări / Să fim două achele temîndu-se de veră” („Ziduri de zăpadă”). Poetul vrea totul sau nimic, oscilează la antipodii stărilor, se prăpădește de regret, în gust Conachi, și se consolează teatral, cu gesturi macedoniene: „Cui te-am lăsat? / Și ce să poți să faci? / Cum te-am iubit, visurile noastre / De-dragostii curăți, nebuni, sarați? / Te-am și uitat; sint iar un domn estetic, / Și iar iubesc aproape teoretic” („Te-am lăsat”). Aliajul insolit de sinceritate absolută (în citatele de mai devers) și teatralitate ingeniu (în ultimul citat) reprezintă una din mă-

cle estetice ale poeziei lui Adrian Păunescu. Celelalte cicluri ale volumului („Rezumăm”, „Manual de fecundare metafizică”, „La închiderea ediției”) conțin, în esență, poezii de atitudine civică și de iubire de țară. Una dintre temele-pivot este cea a perfectibilității, transcrisă, cu versuri șoptite ca o rugă sau clamare, ca un cîntec interzis. A doua variantă a rostirii este caracteristică temperamentalului poetic al lui Adrian Păunescu. Se pot cita sute de versuri, în ton profetic, vaticanic, senescent sau în doxică, dacă mai e nevoie, disponibilității magice și ideatice ale poetului. Iată doar poemul „Ardem de vii” în care ideea nevoii dramatice de repere într-o lume în degringoladă își află o memorabilă expresie poetică: „Ardem de vii în viscolul sălbatic / Și peste rîmni lumii își răstoarnă / Oglinzi, prea aligînd a iarnă, / Cloturi de țurture și de jărătec, / Și cineva în Univers de veghe? // Ori cumpăna planetelor e ruptă? / Miroase-a tragedie fără luptă / Miroase-a viscol și-a revanșă veche. // Au sacăci colindele și brazil, / Au sacăci bogății și săracii, / Amăneții-și vîntul numai vînt, numai invazi, / Memoria-ticșită de ravagii // Și noi în plină epocă păgînă, / Ardem de vii cu Biblia în mină.”

Regimul preferat al poeziei lui Păunescu este cel al antitezii violente sau al parabolii transparente. O parabolă este excepționalul poem „Tăierea porcului”, replică-superioară după opinia noastră prin concretețea imaginilor și tensiunea dramatică — la „Moartea căprioarei” a lui Labis.

Poemul trebuie citit în întregime, căci fragmentarea îl distruge extraordinar forță a viziunii. Din lipsa spațiului, renunțăm la citire și trimitem cititorul la paginile 276-280, sigur fiind că nu va găsi ocazie potrivită să-l contracțeze.

Alături însă, de astfel de realizări poetice există în „Lubiți-vă pe tunuri” și versificație facilă o doză de retorism supărător, versuri nesemnificative. Dar, deodată, cînd te aștepti mai puțin și cînd ești gata să abandonezi poemul, trecînd la altul, izbucnește fulgerul o imagine fantastică, după care totul recade, pentru un timp, în banalitate rimată. Cu un cuvînt, această se numește inegalitate. „Lubiți-vă pe tunuri” este, într-adevăr, o carte inegală, conținînd poezii excepționale. Să nu uităm însă că aceste inegalități sînt ale unui mare poet, căruia un plus de rigoare în selecție i-ar aduce și recunoașterea celor mai sceptici.

Valentin F. Mihăescu

P.S. — În articolul nostru din 15 aug. pg. I se vor face următoarele modificări: în loc de „copilul” se va citi „cuvîntul”; iar expresia „la masă”, fără rost, se va elimina, întrucît nu ne aparține.

V.F.M.

CARTEA DE DEBUT

Aeroplanul oximoronic

Apariția traducerii românești a romanului lui Gabriel Garcia Márquez, „Un veac de singurătate” (în anul 1974) a produs, se pare, nu numai o revoluție estetică, ci și una tehnică. Mulți autori și-au dat seama, limitat și stimulat, că zborul liber al imaginației este compatibil cu proza și poate să ducă la mari realizări, că survolarea solului prozaic al verosimilității este admisă, că vrem să obținem și mai multă precizie, vom spune că un veac de singurătate a adus revelația unei tehnici care a putut fi reprezentată prin deplăsură, pe o întinsă cîmpie, al unui aeroplan de mică putere, eventual, având alimentat de baterii solare, foarte ușor, avînd o formă ciudată și înalțînd cînd pe pămînt, cînd ridicîndu-se în aer, în chip de amfibie, care se scufundă urcîndu-se, oximoronic! pasare care merge zburînd și zboară mergînd. Printre acești autori nu credem că greșim numărîndu-l și pe Tudor Dumitru Savu. Cartea sa („Marghina Imperiului”, Editura Dacia, 1981) descinde în chip vizibil, dar fără să lasă dintre granițele moralității literare, din romanul marelui sudamerican. Ca și acolo, este imaginată o comunitate umană izolată, în viața căreia fantasmul se află pentru totdeauna amestecat cu realul. Contactul cu restul lumii se realizează printr-un negustor voiajor, care apare periodic, posedînd și puteri supranaturale (Intocmai ca Melchizedech, personajul lui Márquez). Ar mai putea fi adăte și alte similitudini, cum ar fi de pildă, episodul pierderii generale a memoriei de mare efect în „Un veac de singurătate”. O serie de asemănări fac posibilă și o apropiere a cărții lui Tudor Dumitru Savu de ultimele romane ale lui Platon Pardău.

O independență de ansamblu obține autorul „Marghina Imperiului” prin ordonarea mai tuturor evenimentelor fantasticilor în jurul unei teme paralele, pe care o construește și o întretine imaginativ, opunînd-o celei obiective. În prima povestire aflăm, astfel, cum locuitorii unui oraș cad în grafomanie, cuprînsi de dorința irezistibilă de a reconstitui manuscrisul pierdut al unui roman. Apoi reveste editura, poezia, și se întîrde se înmulțesc pe zi ce trece, așa înlocuitorul scurt timp, bibliotecile nu mai sînt suficiente iar cărțile încep să fie deozițate pe străzi. Cum orașul este foarte înalț, avînd străzi alte de înaltorțocheate înclît nimeni nu este la adăpost de rîmăci, de răcirii, așare o mersă în aer, înaltorțocheate, care se amintesc de cea din povestirea lui Borges. Grafomania este însă urmată de grafofobie. La fel de întempestiv cum se apucaseră, oamenii se lasă de scris, redacțiile nu mai au ce publica și se închid. Mai mult, cuprînsi de amoc antiteror, autorii renunță la scris și la citire. Nu mai rămînd decît povestirilor și un nebul, Lampă, care „stergea părțile care se azează gros peste zecile de mii de cărți lăsate pe rafturile din strădă”. Povestirea produce un agreabil vertig intelectual.

Această structură de tip flux-reflex este reușită și în cea mai întinsă dintr-o povestire, „Căminul”, în care o femeie, însoțită de un copil, într-un alt oraș în ciuda opoziției frenetice a locuitorilor, furnicile își învingătoare și se dedau la o ciudată manevră: ele mută sub pămînt cele mai multe dintre clădiri, în linii demontîndu-le și apoi reconstruindu-le în forma lor inițială. Alina, femeia furnicilor este intrinsec de Pathe, cărușul înțelept care vine periodic în localitate. Acesta vrjește furnicile cu ajutorul unor cochilii goale de melci, obligîndu-le să dispară în înfundul mic. Scena este de basm: „Patache e-a opt, Avea în mînă o cochilie albăstrie cu sîrme de aur, în ea. Ne-am oprit și noi în jurul lui. Ne-a arătat tuturor cochilia de melc, o ridicase deasupra capului, apoi a dus-o la ureche și a ascultat cu atenție. — Le cheamă — a spus el — veți vedea. Marea le cheamă. Se găsea în fața unui mușor de unde lăscău furnicilor roșii, ne-am oprit și noi în jurul gata să se repedă spre oraș și să-l devoreze. S-a aplecat și a privit furnicilor, suvoii nemăsurat care porșie peste Bucu. A dus cochilia cu gura spre lăscău furnicilor și a lăsat-o acolo, chiar în drumul și-lurii. Furnicile, ca și cînd n-ar fi auzit peritura de felul celui pe care o cochilie labirintică minate parcă de o chemare vrăjită. Una cite înău intrau, apoi sirul care se pierdea în întee. Înău devenit tot mai gros. De data asta însă n-avea mai întorcea nici una, mersul lor nu avea dect un singur sens, spre centrul cochiliei. După un timp ar fi fost în jurul gata să se repedă. Nu mai teasa însă nici una. Dinăuntrul labirintului se azeaua clesții puternici și zgometul, de acum cunoscut, al devorării”. Urmează, conform structurii despre care aminteam, abandonarea orașului subteran, refacerea celui la lumina zilei. Multe alte intrapări de un fantastic a căru factură ne amintesc de cîteva dintre motivele consacrate ale literaturii de tip science-fiction (regresiunea în timp, lumile paralele, metamorfoza dictată de forțe obscure) dezvoltă o poezie autentică. După cum se știe, însă, literatura de ficțiune este intrinsec de un fantastic a căru factură ne amintesc de cîteva dintre motivele consacrate ale literaturii de tip science-fiction (regresiunea în timp, lumile paralele, metamorfoza dictată de forțe obscure) dezvoltă o poezie autentică. După cum se știe, însă, literatura de ficțiune este intrinsec de un fantastic a căru factură ne amintesc de cîteva dintre motivele consacrate ale literaturii de tip science-fiction (regresiunea în timp, lumile paralele, metamorfoza dictată de forțe obscure) dezvoltă o poezie autentică. După cum se știe, însă, literatura de ficțiune este intrinsec de un fantastic a căru factură ne amintesc de cîteva dintre motivele consacrate ale literaturii de tip science-fiction (regresiunea în timp, lumile paralele, metamorfoza dictată de forțe obscure) dezvoltă o poezie autentică. După cum se știe, însă, literatura de ficțiune este intrinsec de un fantastic a căru factură ne amintesc de cîteva dintre motivele consacrate ale literaturii de tip science-fiction (regresiunea în timp, lumile paralele, metamorfoza dictată de forțe obscure) dezvoltă o poezie autentică. După cum se știe, însă, literatura de ficțiune este intrinsec de un fantastic a căru factură ne amintesc de cîteva dintre motivele consacrate ale literaturii de tip science-fiction (regresiunea în timp, lumile paralele, metamorfoza dictată de forțe obscure) dezvoltă o poezie autentică. După cum se știe, însă, literatura de ficțiune este intrinsec de un fantastic a căru factură ne amintesc de cîteva dintre motivele consacrate ale literaturii de tip science-fiction (regresiunea în timp, lumile paralele, metamorfoza dictată de forțe obscure) dezvoltă o poezie autentică. După cum se știe, însă, literatura de ficțiune este intrinsec de un fantastic a căru factură ne amintesc de cîteva dintre motivele consacrate ale literaturii de tip science-fiction (regresiunea în timp, lumile paralele, metamorfoza dictată de forțe obscure) dezvoltă o poezie autentică. După cum se știe, însă, literatura de ficțiune este intrinsec de un fantastic a căru factură ne amintesc de cîteva dintre motivele consacrate ale literaturii de tip science-fiction (regresiunea în timp, lumile paralele, metamorfoza dictată de forțe obscure) dezvoltă o poezie autentică. După cum se știe, însă, literatura de ficțiune este intrinsec de un fantastic a căru factură ne amintesc de cîteva dintre motivele consacrate ale literaturii de tip science-fiction (regresiunea în timp, lumile paralele, metamorfoza dictată de forțe obscure) dezvoltă o poezie autentică. După cum se știe, însă, literatura de ficțiune este intrinsec de un fantastic a căru factură ne amintesc de cîteva dintre motivele consacrate ale literaturii de tip science-fiction (regresiunea în timp, lumile paralele, metamorfoza dictată de forțe obscure) dezvoltă o poezie autentică. După cum se știe, însă, literatura de ficțiune este intrinsec de un fantastic a căru factură ne amintesc de cîteva dintre motivele consacrate ale literaturii de tip science-fiction (regresiunea în timp, lumile paralele, metamorfoza dictată de forțe obscure) dezvoltă o poezie autentică. După cum se știe, însă, literatura de ficțiune este intrinsec de un fantastic a căru factură ne amintesc de cîteva dintre motivele consacrate ale literaturii de tip science-fiction (regresiunea în timp, lumile paralele, metamorfoza dictată de forțe obscure) dezvoltă o poezie autentică. După cum se știe, însă, literatura de ficțiune este intrinsec de un fantastic a căru factură ne amintesc de cîteva dintre motivele consacrate ale literaturii de tip science-fiction (regresiunea în timp, lumile paralele, metamorfoza dictată de forțe obscure) dezvoltă o poezie autentică. După cum se știe, însă, literatura de ficțiune este intrinsec de un fantastic a căru factură ne amintesc de cîteva dintre motivele consacrate ale literaturii de tip science-fiction (regresiunea în timp, lumile paralele, metamorfoza dictată de forțe obscure) dezvoltă o poezie autentică. După cum se știe, însă, literatura de ficțiune este intrinsec de un fantastic a căru factură ne amintesc de cîteva dintre motivele consacrate ale literaturii de tip science-fiction (regresiunea în timp, lumile paralele, metamorfoza dictată de forțe obscure) dezvoltă o poezie autentică. După cum se știe, însă, literatura de ficțiune este intrinsec de un fantastic a căru factură ne amintesc de cîteva dintre motivele consacrate ale literaturii de tip science-fiction (regresiunea în timp, lumile paralele, metamorfoza dictată de forțe obscure) dezvoltă o poezie autentică. După cum se știe, însă, literatura de ficțiune este intrinsec de un fantastic a căru factură ne amintesc de cîteva dintre motivele consacrate ale literaturii de tip science-fiction (regresiunea în timp, lumile paralele, metamorfoza dictată de forțe obscure) dezvoltă o poezie autentică. După cum se știe, însă, literatura de ficțiune este intrinsec de un fantastic a căru factură ne amintesc de cîteva dintre motivele consacrate ale literaturii de tip science-fiction (regresiunea în timp, lumile paralele, metamorfoza dictată de forțe obscure) dezvoltă o poezie autentică. După cum se știe, însă, literatura de ficțiune este intrinsec de un fantastic a căru factură ne amintesc de cîteva dintre motivele consacrate ale literaturii de tip science-fiction (regresiunea în timp, lumile paralele, metamorfoza dictată de forțe obscure) dezvoltă o poezie autentică. După cum se știe, însă, literatura de ficțiune este intrinsec de un fantastic a căru factură ne amintesc de cîteva dintre motivele consacrate ale literaturii de tip science-fiction (regresiunea în timp, lumile paralele, metamorfoza dictată de forțe obscure) dezvoltă o poezie autentică. După cum se știe, însă, literatura de ficțiune este intrinsec de un fantastic a căru factură ne amintesc de cîteva dintre motivele consacrate ale literaturii de tip science-fiction (regresiunea în timp, lumile paralele, metamorfoza dictată de forțe obscure) dezvoltă o poezie autentică. După cum se știe, însă, literatura de ficțiune este intrinsec de un fantastic a căru factură ne amintesc de cîteva dintre motivele consacrate ale literaturii de tip science-fiction (regresiunea în timp, lumile paralele, metamorfoza dictată de forțe obscure) dezvoltă o poezie autentică. După cum se știe, însă, literatura de ficțiune este intrinsec de un fantastic a căru factură ne amintesc de cîteva dintre motivele consacrate ale literaturii de tip science-fiction (regresiunea în timp, lumile paralele, metamorfoza dictată de forțe obscure) dezvoltă o poezie autentică. După cum se știe, însă, literatura de ficțiune este intrinsec de un fantastic a căru factură ne amintesc de cîteva dintre motivele consacrate ale literaturii de tip science-fiction (regresiunea în timp, lumile paralele, metamorfoza dictată de forțe obscure) dezvoltă o poezie autentică. După cum se știe, însă, literatura de ficțiune este intrinsec de un fantastic a căru factură ne amintesc de cîteva dintre motivele consacrate ale literaturii de tip science-fiction (regresiunea în timp, lumile paralele, metamorfoza dictată de forțe obscure) dezvoltă o poezie autentică. După cum se știe, însă, literatura de ficțiune este intrinsec de un fantastic a căru factură ne amintesc de cîteva dintre motivele consacrate ale literaturii de tip science-fiction (regresiunea în timp, lumile paralele, metamorfoza dictată de forțe obscure) dezvoltă o poezie autentică. După cum se știe, însă, literatura de ficțiune este intrinsec de un fantastic a căru factură ne amintesc de cîteva dintre motivele consacrate ale literaturii de tip science-fiction (regresiunea în timp, lumile paralele, metamorfoza dictată de forțe obscure) dezvoltă o poezie autentică. După cum se știe, însă, literatura de ficțiune este intrinsec de un fantastic a căru factură ne amintesc de cîteva dintre motivele consacrate ale literaturii de tip science-fiction (regresiunea în timp, lumile paralele, metamorfoza dictată de forțe obscure) dezvoltă o poezie autentică. După cum se știe, însă, literatura de ficțiune este intrinsec de un fantastic a căru factură ne amintesc de cîteva dintre motivele consacrate ale literaturii de tip science-fiction (regresiunea în timp, lumile paralele, metamorfoza dictată de forțe obscure) dezvoltă o poezie autentică. După cum se știe, însă, literatura de ficțiune este intrinsec de un fantastic a căru factură ne amintesc de cîteva dintre motivele consacrate ale literaturii de tip science-fiction (regresiunea în timp, lumile paralele, metamorfoza dictată de forțe obscure) dezvoltă o poezie autentică. După cum se știe, însă, literatura de ficțiune este intrinsec de un fantastic a căru factură ne amintesc de cîteva dintre motivele consacrate ale literaturii de tip science-fiction (regresiunea în timp, lumile paralele, metamorfoza dictată de forțe obscure) dezvoltă o poezie autentică. După cum se știe, însă, literatura de ficțiune este intrinsec de un fantastic a căru factură ne amintesc de cîteva dintre motivele consacrate ale literaturii de tip science-fiction (regresiunea în timp, lumile paralele, metamorfoza dictată de forțe obscure) dezvoltă o poezie autentică. După cum se știe, însă, literatura de ficțiune este intrinsec de un fantastic a căru factură ne amintesc de cîteva dintre motivele consacrate ale literaturii de tip science-fiction (regresiunea în timp, lumile paralele, metamorfoza dictată de forțe obscure) dezvoltă o poezie autentică. După cum se știe, însă, literatura de ficțiune este intrinsec de un fantastic a căru factură ne amintesc de cîteva dintre motivele consacrate ale literaturii de tip science-fiction (regresiunea în timp, lumile paralele, metamorfoza dictată de forțe obscure) dezvoltă o poezie autentică. După cum se știe, însă, literatura de ficțiune este intrinsec de un fantastic a căru factură ne amintesc de cîteva dintre motivele consacrate ale literaturii de tip science-fiction (regresiunea în timp, lumile paralele, metamorfoza dictată de forțe obscure) dezvoltă o poezie autentică. După cum se știe, însă, literatura de ficțiune este intrinsec de un fantastic a căru factură ne amintesc de cîteva dintre motivele consacrate ale literaturii de tip science-fiction (regresiunea în timp, lumile paralele, metamorfoza dictată de forțe obscure) dezvoltă o poezie autentică. După cum se știe, însă, literatura de ficțiune este intrinsec de un fantastic a căru factură ne amintesc de cîteva dintre motivele consacrate ale literaturii de tip science-fiction (regresiunea în timp, lumile paralele, metamorfoza dictată de forțe obscure) dezvoltă o poezie autentică. După cum se știe, însă, literatura de ficțiune este intrinsec de un fantastic a căru factură ne amintesc de cîteva dintre motivele consacrate ale literaturii de tip science-fiction (regresiunea în timp, lumile paralele, metamorfoza dictată de forțe obscure) dezvoltă o poezie autentică. După cum se știe, însă, literatura de ficțiune este intrinsec de un fantastic a căru factură ne amintesc de cîteva dintre motivele consacrate ale literaturii de tip science-fiction (regresiunea în timp, lumile paralele, metamorfoza dictată de forțe obscure) dezvoltă o poezie autentică. După cum se știe, însă, literatura de ficțiune este intrinsec de un fantastic a căru factură ne amintesc de cîteva dintre motivele consacrate ale literaturii de tip science-fiction (regresiunea în timp, lumile paralele, metamorfoza dictată de forțe obscure) dezvoltă o poezie autentică. După cum se știe, însă, literatura de ficțiune este intrinsec de un fantastic a căru factură ne amintesc de cîteva dintre motivele consacrate ale literaturii de tip science-fiction (regresiunea în timp, lumile paralele, metamorfoza dictată de forțe obscure) dezvoltă o poezie autentică. După cum se știe, însă, literatura de ficțiune este intrinsec de un fantastic a căru factură ne amintesc de cîteva dintre motivele consacrate ale literaturii de tip science-fiction (regresiunea în timp, lumile paralele, metamorfoza dictată de forțe obscure) dezvoltă o poezie autentică. După cum se știe, însă, literatura de ficțiune este intrinsec de un fantastic a căru factură ne amintesc de cîteva dintre motivele consacrate ale literaturii de tip science-fiction (regresiunea în timp, lumile paralele, metamorfoza dictată de forțe obscure) dezvoltă o poezie autentică. După cum se știe, însă, literatura de ficțiune este intrinsec de un fantastic a căru factură ne amintesc de cîteva dintre motivele consacrate ale literaturii de tip science-fiction (regresiunea în timp, lumile paralele, metamorfoza dictată de forțe obscure) dezvoltă o poezie autentică. După cum se știe, însă, literatura de ficțiune este intrinsec de un fantastic a căru factură ne amintesc de cîteva dintre motivele consacrate ale literaturii de tip science-fiction (regresiunea în timp, lumile paralele, metamorfoza dictată de forțe obscure) dezvoltă o poezie autentică. După cum se știe, însă, literatura de ficțiune este intrinsec de un fantastic a căru factură ne amintesc de cîteva dintre motivele consacrate ale literaturii de tip science-fiction (regresiunea în timp, lumile paralele, metamorfoza dictată de forțe obscure) dezvoltă o poezie autentică. După cum se știe, însă, literatura de ficțiune este intrinsec de un fantastic a căru factură ne amintesc de cîteva dintre motivele consacrate ale literaturii de tip science-fiction (regresiunea în timp, lumile paralele, metamorfoza dictată de forțe obscure) dezvoltă o poezie autentică. După cum se știe, însă, literatura de ficțiune este intrinsec de un fantastic a căru factură ne amintesc de cîteva dintre motivele consacrate ale literaturii de tip science-fiction (regresiunea în timp, lumile paralele, metamorfoza dictată de forțe obscure) dezvoltă o poezie autentică. După cum se știe, însă, literatura de ficțiune este intrinsec de un fantastic a căru factură ne amintesc de cîteva dintre motivele consacrate ale literaturii de tip science-fiction (regresiunea în timp, lumile paralele, metamorfoza dictată de forțe obscure) dezvoltă o poezie autentică. După cum se știe, însă, literatura de ficțiune este intrinsec de un fantastic a căru factură ne amintesc de cîteva dintre motivele consacrate ale literaturii de tip science-fiction (regresiunea în timp, lumile paralele, metamorfoza dictată de forțe obscure) dezvoltă o poezie autentică. După cum se știe, însă, literatura de ficțiune este intrinsec de un fantastic a căru factură ne amintesc de cîteva dintre motivele consacrate ale literaturii de tip science-fiction (regresiunea în timp, lumile paralele, metamorfoza dictată de forțe obscure) dezvoltă o poezie autentică. După cum se știe, însă, literatura de ficțiune este intrinsec de un fantastic a căru factură ne amintesc de cîteva dintre motivele consacrate ale literaturii de tip science-fiction (regresiunea în timp, lumile paralele, metamorfoza dictată de forțe obscure) dezvoltă o poezie autentică. După cum se știe, însă, literatura de ficțiune este intrinsec de un fantastic a căru factură ne amintesc de cîteva dintre motivele consacrate ale literaturii de tip science-fiction (regresiunea în timp, lumile paralele, metamorfoza dictată de forțe obscure) dezvoltă o poezie autentică. După cum se știe, însă, literatura de ficțiune este intrinsec de un fantastic a căru factură ne amintesc de cîteva dintre motivele consacrate ale literaturii de tip science-fiction (regresiunea în timp, lumile paralele, metamorfoza dictată de forțe obscure) dezvoltă o poezie autentică. După cum se știe, însă, literatura de ficțiune este intrinsec de un fantastic a căru factură ne amintesc de cîteva dintre motivele consacrate ale literaturii de tip science-fiction (regresiunea în timp, lumile paralele, metamorfoza dictată de forțe obscure) dezvoltă o poezie autentică. După cum se știe, însă, literatura de ficțiune este intrinsec de un fantastic a căru factură ne amintesc de cîteva dintre motivele consacrate ale literaturii de tip science-fiction (regresiunea în timp, lumile paralele, metamorfoza dictată de forțe obscure) dezvoltă o poezie autentică. După cum se știe, însă, literatura de ficțiune este intrinsec de un fantastic a căru factură ne amintesc de cîteva dintre motivele consacrate ale literaturii de tip science-fiction (regresiunea în timp, lumile paralele, metamorfoza dictată de forțe obscure) dezvoltă o poezie autentică. După cum se știe, însă, literatura de ficțiune este intrinsec de un fantastic a căru factură ne amintesc de cîteva dintre motivele consacrate ale literaturii de tip science-fiction (regresiunea în timp, lumile paralele, metamorfoza dictată de forțe obscure) dezvoltă o poezie autentică. După cum se știe, însă, literatura de ficțiune este intrinsec de un fantastic a căru factură ne amintesc de cîteva dintre motivele consacrate ale literaturii de tip science-fiction (regresiunea în timp, lumile paralele, metamorfoza dictată de forțe obscure) dezvoltă o poezie autentică. După cum se știe, însă, literatura de ficțiune este intrinsec de un fantastic a căru factură ne amintesc de cîteva dintre motivele consacrate ale literaturii de tip science-fiction (regresiunea în timp, lumile paralele, metamorfoza dictată de forțe obscure) dezvoltă o poezie autentică. După cum se știe, însă, literatura de ficțiune este intrinsec de un fantastic a căru factură ne amintesc de cîteva dintre motivele consacrate ale literaturii de tip science-fiction (regresiunea în timp, lumile paralele, metamorfoza dictată de forțe obscure) dezvoltă o poezie autentică. După cum se știe, însă, literatura de ficțiune este intrinsec de un fantastic a căru factură ne amintesc de cîteva dintre motivele consacrate ale literaturii de tip science-fiction (regresiunea în timp, lumile paralele, metamorfoza dictată de forțe obscure) dezvoltă o poezie autentică. După cum se știe, însă, literatura de ficțiune este intrinsec de un fantastic a căru factură ne amintesc de cîteva dintre motivele consacrate ale literaturii de tip science-fiction (regresiunea în timp, lumile paralele, metamorfoza dictată de forțe obscure) dezvoltă o poezie autentică. După cum se știe, însă, literatura de ficțiune este intrinsec de un fantastic a căru factură ne amintesc de cîteva dintre motivele consacrate ale literaturii de tip science-fiction (regresiunea în timp, lumile paralele, metamorfoza dictată de forțe obscure) dezvoltă o poezie autentică. După cum se știe, însă, literatura de ficțiune este intrinsec de un fantastic a căru factură ne amintesc de cîteva dintre motivele consacrate ale literaturii de tip science-fiction (regresiunea în timp, lumile paralele, metamorfoza dictată de forțe obscure) dezvoltă o poezie autentică. După cum se știe, însă, literatura de ficțiune este intrinsec de un fantastic a căru factură ne amintesc de cîteva dintre motivele consacrate ale literaturii de tip science-fiction (regresiunea în timp, lumile paralele, metamorfoza dictată de forțe obscure) dezvoltă o poezie autentică. După cum se știe, însă, literatura de ficțiune este intrinsec de un fantastic a căru factură ne amintesc de cîteva dintre motivele consacrate ale literaturii de tip science-fiction (regresiunea în timp, lumile paralele, metamorfoza dictată de forțe obscure) dezvoltă o poezie autentică. După cum se știe, însă, literatura de ficțiune este intrinsec de un fantastic a căru factură ne amintesc de cîteva dintre motivele consacrate ale literaturii de tip science-fiction (regresiunea în timp, lumile paralele, metamorfoza dictată de forțe obscure) dezvoltă o poezie autentică. După cum se știe, însă, literatura de ficțiune este intrinsec de un fantastic a căru factură ne amintesc de cîteva dintre motivele consacrate ale literaturii de tip science-fiction (regresiunea în timp, lumile paralele, metamorfoza dictată de forțe obscure) dezvoltă o poezie autentică. După cum se știe, însă, literatura de ficțiune este intrinsec de un fantastic a căru factură ne amintesc de cîteva dintre motivele consacrate ale literaturii de tip science-fiction (regresiunea în timp, lumile paralele, metamorfoza dictată de forțe obscure) dezvoltă o poezie autentică. După cum se știe, însă, literatura de ficțiune este intrinsec de un fantastic a căru factură ne amintesc de cîteva dintre motivele consacrate ale literaturii de tip science-fiction (regresiunea în timp, lumile paralele, metamorfoza dictată de forțe obscure) dezvoltă o poezie autentică. După cum se știe, însă, literatura de ficțiune este intrinsec de un fantastic a căru factură ne amintesc de cîteva dintre motivele consacrate ale literaturii de tip science-fiction (regresiunea în timp, lumile paralele, metamorfoza dictată de forțe obscure) dezvoltă o poezie autentică. După cum se știe, însă, literatura de ficțiune este intrinsec de un fantastic a căru factură ne amintesc de cîteva dintre motivele consacrate ale literaturii de tip science-fiction (regresiunea în timp, lumile paralele, metamorfoza dictată de forțe obscure) dezvoltă o poezie autentică. După cum se știe, însă, literatura de ficțiune este intrinsec de un fantastic a căru factură ne amintesc de cîteva dintre motivele consacrate ale literaturii de tip science-fiction (regresiunea în timp, lumile paralele, metamorfoza dictată de forțe obscure) dezvoltă o poezie autentică. După cum se știe, însă, literatura de ficțiune este intrinsec de un fantastic a căru factură ne amintesc de cîteva dintre motivele consacrate ale literaturii de tip science-fiction (regresiunea în timp, lumile paralele, metamorfoza dictată de forțe obscure) dezvoltă o poezie autentică. După cum se știe, însă, literatura de ficțiune este intrinsec de un fantastic a căru factură ne amintesc de cîteva dintre motivele consacrate ale literaturii de tip science-fiction (regresiunea în timp, lumile paralele, metamorfoza dictată de forțe obscure) dezvoltă o poezie autentică. După cum se știe, însă, literatura de ficțiune este intrinsec de un fantastic a căru factură ne amintesc de cîteva dintre motivele consacrate ale literaturii de tip science-fiction (regresiunea în timp, lumile paralele, metamorfoza dictată de forțe obscure) dezvoltă o poezie autentică. După cum se știe, însă, literatura de ficțiune este intrinsec de un fantastic a căru factură ne amintesc de cîteva dintre motivele consacrate ale literaturii de tip science-fiction (regresiunea în timp, lumile paralele, metamorfoza dictată de forțe obscure) dezvoltă o poezie autentică. După cum se știe, însă, literatura de ficțiune este intrinsec de un fantastic a căru factură ne amintesc de cîteva dintre motivele consacrate ale literaturii de tip science-fiction (regresiunea în timp, lumile paralele, metamorfoza dictată de forțe obscure) dezvoltă o poezie autentică. După cum se știe, însă, literatura de ficțiune este intrinsec de un fantastic a căru factură ne amintesc de cîteva dintre motivele consacrate ale literaturii de tip science-fiction (regresiunea în timp, lumile paralele, metamorfoza dictată de forțe obscure) dezvoltă o poezie autentică. După cum se știe, însă, literatura de ficțiune este intrinsec de un fantastic a căru factură ne amintesc de cîteva dintre motivele consacrate ale literaturii de tip science-fiction (regresiunea în timp, lumile paralele, metamorfoza dictată de forțe obscure) dezvoltă o poezie autentică. După cum se știe, însă, literatura de ficțiune este intrinsec de un fantastic a căru factură ne amintesc de cîteva dintre motivele consacrate ale literaturii de tip science-fiction (regresiunea în timp, lumile paralele, metamorfoza dictată de forțe obscure) dezvoltă o poezie autentică. După cum se știe, însă, literatura de ficțiune este intrinsec de un fantastic a căru factură ne amintesc de cîteva dintre motivele consacrate ale literaturii de tip science-fiction (regresiunea în timp, lumile paralele, metamorfoza dictată de forțe obscure) dezvoltă o poezie autentică. După cum se știe, însă, literatura de ficțiune este intrinsec de un fantastic a căru factură ne amintesc de cîteva dintre motivele consacrate ale literaturii de tip science-fiction (regresiunea în timp, lumile paralele, metamorfoza dictată de forțe obscure) dezvoltă o poezie autentică. După cum se știe, însă, literatura de ficțiune este intrinsec de un fantastic a căru factură ne amintesc de cîteva dintre motivele consacrate ale literaturii de tip science-fiction (regresiunea în timp, lumile paralele, metamorfoza dictată de forțe obscure) dezvoltă o poezie autentică. După cum se știe, însă, literatura de ficțiune este intrinsec de un fantastic a căru factură ne amintesc de cîteva dintre motivele consacrate ale literaturii de tip science-fiction (regresiunea în timp, lumile paralele, metamorfoza dictată de forțe obscure) dezvoltă o poezie autentică. După cum se știe, însă, literatura de ficțiune este intrinsec de un fantastic a căru factură ne amintesc de cîteva dintre motivele consacrate ale literaturii de tip science-fiction (regresiunea în timp, lumile paralele, metamorfoza dictată de forțe obscure) dezvoltă o poezie autentică. După cum se știe, însă, literatura de ficțiune este intrinsec de un fantastic a căru factură ne amintesc de cîteva dintre motivele consacrate ale literaturii de tip science-fiction (regresiunea în timp, lumile paralele, metamorfoza dictată de forțe obscure) dezvoltă o poezie autentică. După cum se știe, însă, literatura de ficțiune este intrinsec de un fantastic a căru factură ne amintesc de cîteva dintre motivele consacrate ale literaturii de tip science-fiction (regresiunea în timp, lumile paralele, metamorfoza dictată de forțe obscure) dezvoltă o poezie autentică. După cum se știe, însă, literatura de ficțiune este intrinsec de un fantastic a căru factură ne amintesc de cîteva dintre motivele consacrate ale literaturii de tip science-fiction (regresiunea în timp, lumile paralele, metamorfoza dictată de forțe obscure) dezvoltă o poezie autentică. După cum se știe, însă, literatura de ficțiune este intrinsec de un fantastic a căru factură ne amintesc de cîteva dintre motivele consacrate ale literaturii de tip science-fiction (regresiunea în timp, lumile paralele, metamorfoza dictată de forțe obscure) dezvoltă o poezie autentică. După cum se știe, însă, literatura de ficțiune este intrinsec de un fantastic a căru factură ne amintesc de cîteva dintre motivele consacrate ale literaturii de tip science-fiction (regresiunea în timp, lumile paralele, metamorfoza dictată de forțe obscure) dezvoltă o poezie autentică. După cum se știe, însă, literatura de ficțiune este intrinsec de un fantastic a căru factură ne amintesc de cîteva dintre motivele consacrate ale literaturii de tip science-fiction (regresiunea în timp, lumile paralele, metamorfoza dictată de forțe obscure) dezvoltă o poezie autentică. După cum se știe, însă, literatura de ficțiune este intrinsec de un fantastic a căru factură ne amintesc de cîteva dintre motivele consacrate ale literaturii de tip science-fiction (regresiunea în timp, lumile paralele, metamorfoza dictată de forțe obscure) dezvoltă o poezie aut

LITERATURA- PREZENT SI ISTORIE

Patrie, politică, poezie

ideea că „poezia patriotică” și aceea „politică” sint confundabile și că în preună au materia limitată, axiologică, este, din principiu, este excesivă și izvorăște din judecări fragmentare pe care spiritul critic le generalizează, uneori, pripit. Precum există o „erotică” valoroasă și alta sub orice nivel, o „filozofică” profundă și alta superficială, este în afara discuției că în realitatea literară sint delectabile producții valoroase pe teme „politice” și compuneri de moment, în afara durabilității estetice. Nimic din ceea ce observăm la un examen fără prejudecări al literaturii nu alimentează impresia că a se bizui pe teme „patriotice” și „politice” ar fi nerecomandabil estetic.

Dimpotrivă, la un examen serios astfel de varietăți lirice se dovedesc substanțiale și au fenomenologia lor, avind a le deosebi în absolut, printr-o reducere de o clipă la starea genuină spre a le descrie mai precis. Lirica „patriotică” provine dintr-un sentiment cu o rădăcină inefabilă și cu conținut ineluctabil, avind a se istoriciza prin aceea că emană dintr-un spirit istoric determinat. Lirica „politică” este istoricizabilă și scoabă din presiunea clipei, avind durabilitate nu atât prin temă cit prin tehnică și prin revelația unor prototipi. Lirica „patriotică” este conceptuală și riguroasă, exprimându-se în viziuni lente și solide, judecând cu un spirit care se substituie absolutului, ca și cum ar fixa constelațiile pe cer. Lirica „politică” este în general umorală și subiectivă, dezvoltând idei prin intermediul unei tehnici active cu predeclinție din categoria agității.

Lirica „patriotică” este geografică și metafizică, dacă nu etnologică, avind drept expresii estetice de căpății pastel, meditația, imnul și oda (când obiectul e sublimat în generic) adică specii „nobilitate”. Fie că este „umorală”, lirica „politică” capătă pigmentul umorului, exprimându-se în chip pozitiv ca un reportaj liric, imn și odă (cu obiectul istoricizabil) și negativ, în pamflet și în fabulă, adică. Lirica „patriotică” este gnomică și finalită, pornind de la judecări, controlate formal de interogații. De aci provine și stereotipiile ei care însemnează, în absența talentului, „retorică”.

Lirica „politică” este barocă și furtunoasă, portretistică în bine și în rău, sfîrșind, atunci când mina este nesigură, prin a fi violentă și bombastică. În vreme ce lirica „patriotică” se întemeiază mai cu seamă pe metaforă și intră în universul metonimiei, aceea „politică” scoate efecte din șoc, exhortație, exordii abrupte, oximoron și mai ales hiperbolă, fiind adeseori concetistă. Tehnica poeziei patriotice are drept țel „fixarea” și înălțarea unor sentimente, întemeierea lor pe o viziune senină și profundă, aceea a poeziei „politice” tinde către „integrare” și „anexare”. Una revarsă imaginația, alta acumulează. Deși ele se deosebesc în abstract, totuși punctul lor originar este nu o dată comun. Așa una cit și cealaltă izvorăște dintr-un conținut „estetic” absolut, rezultat din sublimarea datelor fenomenale într-un numen care este act psihologic și dincolo intelectual. A vedea „patria” ca pe o realitate totală, începînd și sfîrșind biografia tuturor indivizilor fenomenali, este totuna cu a judeca lumea din perspectiva unei idei absolute despre univers.

Din moment ce „patriotică” nu sint sentimente abstracte, delegate de vreme și loc, rezultă că patria și politica sint realități istorice și care se exprimă, în momentele de conjuncție armonioasă în chip reciproc, precum două stele duale, istoric izolează epoci și conjuncturi, cînd a crea patriotică este egal cu a gândi politic, și a mișca masiniștile politice (civile) este cu o judecată patriotică. Este cu desăvîrșire impropriu a absolutiza ideea că astfel de manifestări literare nu au durabilitate estetică, prin aceea că tema este perisabilă. Spiritul imnic nu este un document exterior, cu cifru în real, ci catastrofa unui compus devot inatocabil, prin materia lui, de către modificările cronologice. A nega estetic imnul grezorian, odelile compuse de V. Alecsandri, imnica lui Hölderlin, oraculă și metafizică, „pastelurile” cu obiect local, de G. Cosbuc și I. Pillat, imnologia blașiană este de neconceput.

Ceea ce, de asemenea, ar fi fost „obiect politic” din unghiul cronologiei nu scade în coeziune la scallul vremii, dacă datele imediate se sublimază în prototip, în pamflet se desfacea conținutistic, de individ și asaltează soeta. Ceea ce este „aratoric” și pozitiv în lirica politică nu se preface în scrum cînd focul epocii se stingea.

Artur Silvestri

Continuare în pag. a 7-a

Prezentul nostru cel de toate zilele

1. „Un tînăr, să zicem căstorit, merge pe stradă și întîlneste o fostă colegă de liceu. Deși pe vremuri o văzuse atât de des fără a-i țera nici un fel de emoții, acum femeia i se pare lipsitătoare și o invită la o cafea. Aici...”

Întîlnirea unei posibile povestiri, roman sau cîntec românesc. Azi toți scriem cel puțin tetralogii și povești putea fi ca mărtașă, tînărul ar mai putea avea paisprezece frați, soția lui probleme existențiale, iar un verșor de gradul doi ar putea exercita meseria de căpitan de cursă lungă pe un vapor care n-are de ce să nu constituie o ispititoare divagare față de ciclul românesc propriu-zis, dar importantă în bibliografia autorului. În afara de toate acestea, fiecare dintre noi are amintiri, fiecare (a avut) angouă, începutul de povestire, roman sau ciclu de repeticune cu o încălțătură personală, toți avem mamești care ne patronază mai mult sau mai puțin discret maniera, povestirea, romanul sau ciclul românesc poate fi deja catalogat, opera trece în atenția criticii care o analizează, o repovestește, o laudă sau o face zob. Întîlnirea noastră care primește de la început valente grave, mai ales dacă tînărul — un produs al vremurilor noastre — are, să zicem, o funcție de răspundere, iar invitația lui la cafea duce a viață (aproape) parazită, mai avînd și o soră căsătorită pe alte meleaguri. În funcție de cum se rezolvă ceea ce încep protagoniștii la această nevinovată ceașcă de cafea (unii autori ar mai pune pe aceeași tavă și veda existențială) și în special în funcție de cum învinge pină la urmă binele, în funcție de apartenența la scheme, recunoaștem epoci mai mult sau mai puțin distincte în abordarea prezentului din istoria prozei noastre.

Pentru că după ce prezentul real a dispărut o bună vreme din literatura română, el s-a ivit la început sporadic și în special acolo unde număram de fani scrisă era covîșitor: din proza desure (fără un început să „iasă” tot mai multe pagini citibile și apoi nuvele și cărți („Moromeții I” rămîind un avanos exemplar). Refu-

Gheorghe Schwartz

Continuare în pag. a 7-a

CULTIVAREA PATRIOTISMULUI, A DRAGOSTEI FIERBINȚII FAȚĂ DE ȚARĂ ȘI POPOR, CONSTITUIE UNA DIN INDATORIRILE CELE MAI NOBILE ALE LITERATURII ȘI ARTEI. PATRIA— CU TRECUTUL EI GLORIOS, CU PREZENTUL SĂU SOCIALIST, CU VIITORUL SĂU DE AUR, CUM IL DOREA EMINESCU — ESTE ȘI RĂMINE VEȘNIC O GENEROASĂ TEMĂ DE INSPIRAȚIE PENTRU SCRITORII.

NICOLAE CEAUȘESCU

Desen de Șerban Rusu Arbore

Considerații despre romanul istoric

Este posibil ca romanul istoric, în general literatura de inspirație istorică, să fi devenit o Cenușăreasă a literaturii? În momentul în care chiar în țîlnă istorică s-a metamorfozat dintr-o mamă a tuturor cercetărilor privind activitatea umană într-o pirghie de forță a ideologiei politice, trecînd din științific în politic, din starea de descriere a realității în aceea de înmaginare a realității, pe scurt, din relatare în propagandă. Ceea ce s-a întîmplat și cu literatura istorică și cu istoria propriu-zisă este rezultatul unei evoluții obiective a conștiinței sociale, faptul fiind firesc, așa cum noaptea e mai întînucier iar iarna e mai frig. Chestiunea care interesează este sfîrșitul basmului cu Cenușăreasa. Pentru că poetul Ștefan Augustin Doinaș în intervenția sa la colocolul național al traducătorilor a precizat cu rigoare matematică regula jocului ce trebuie respectată pentru ca, în cele din urmă, Cenușăreasa să ajungă la sfîrșitul așteptat (decî știut) o să fac apel la o altă povestire, un basm ce constituie în sine regula de aplicare a regulii, un fel de how-know, un basm foarte popular printre oamenii de știință, mai ales printre matematicieni și programatori. În cîteva cuvînte: Perceval căuta Graalul. Afiind că pocalul se găsește printre atîtea și atîtea vase din vesela unui rege care tomnai avea invitați, eroul nostru se hotărăște să intre în sala de recepție și să-și realizeze visul. La intrare, un sir lung de cavaleri și alți nobili se apropiuau ceremonios de gazdă. El adreșau cîteva cuvînte fiind lăsat apoi să intre. Perceval se așează în rînd, trage cu urechea și află că regele este bolnav de mai mulți ani. Întrelege că pentru a intra în sala balului trebuie să pună o anumită întrebare. Raționază, (și eroii romanilor cavaleriști raționau) iar în fața regelui pune întrebarea cea mai firească, socotîndu-și că ea mai bună: cum o mai duceți cu sănătatea, majestate?

Eroare, — gîrziile l-au înșfăcat pe intrus, Graalul a rămas în anonimat printre atîtea „cupe și pahară”. Întrebarea potrivită era alta decît cea firească: cum o mai duceți cu boala majestate? Concluzia, adică învățătura, este aceea că nu ajunge să știi ce vei, trebuie să pui și întrebarea potrivită, lată un drum pentru a ajunge la literatura de inspirație istorică. Ceea ce oferă istoria unui scriitor se aseamănă cu sacul de mei amestecat cu cenușă pe care Cenușăreasa trebuie să-l aleagă pentru a ajunge la balul literaturii. Chestiunea importantă mi se pare aceea dacă scriitorul alege meul din cenușă ori cenușa din boabele de mei? Aici învățătura lui Perceval se arată utilă. Heimatromanele, o literatură a secolului trecut, romane istorice potrivite pentru justificarea supremației Prusiei față de celelalte state germane, ofereau cititorilor (și erau mulți!) imagini de situații și eroi simplificate, trase pe calapodul gustului, și mai ales interesului politic al ofiterimilor prusace. Sfînta indignare a tînărului Marx împotriva unei astfel de literaturi nu e decît replica bunului simț împotriva spiritului filistin care nu se mulțumeste cu justificarea în prezent ci își dorește legitimă existență, deosebită, prin trecut.

Eugen Uricaru

Despre Blaga cu un tînăr siderurgist

am luat parte, mai demult, la un eveniment cultural desore care am tot vorbit, dar n-am scris, așteptînd ca semnificația lui să se limpezească, să depășească entuziasmul și volatilitatea impresiilor. Merita o relatare amplă, de cîmpie, pe care sint sigur că n-am s-o ratez. În orice caz: tot merita pe teren sint „lovită”, adeseori, de priveliști încîntătoare, de oameni, (am desenat chiar o hartă de zone geografice și morale, teritorii-etalon pentru dezvoltarea socialismului) dar foarte rar de întîmplări culturale „de masă”, pe care chiar și după trecerea timpului să le consideri „evenimente”.

Dacă n-ar fi fost prima seară, și-a doua, și-a treia, și cei cinci sute de spectatori neclintîți în scaunele Casei de Cultură din Sebes, și cei o sută treizeci de artiști amatori urcîndu-se pe scena casei de cultură din Sebes, și pretextul: poezia lui Blaga Chișinău, cînd sînt sute de spectatori neclintîți în fotolii, o sută treizeci de

Sânziana Pop

Continuare în pag. a 7-a

Conștiința eului mitic — istoric

Oricît de distinct individualizat, prin urmare, oricît de original ar tinde să-și afirme prezența, autenticul eu artistic își relevă viabilitatea în măsura în care dovedește să proprie, „fără” soarebe vecele din mereu proaspătă și inepuizabilă substanță a ceea ce putem numi conștiința eului uman-istoric, factor ce își exercită prerogativele la modul immanent, ca expresie a înseși sensurilor existenței noastre, raportată la dimensiunile timpului și spațiului cosmic. Dezideratul acestui tip de dialectică încalcă raportul obiectivitate-subiectivitate, un raport organic, circumscriș ontologiei artistice, vizează, de fapt, capacitatea vocației creatoare individuale de a se confunda cu de la sine putere în „anonimul” spiritului originar-creator al umanității. Între marii scriitori români moderni, mai ales Mihail Sadoveanu, Lucian Blaga și Mircea Eliade sint aceia care, în virtutea unor viziuni generale adînc diferențiate, inclusiv din unghi conceptual, postulează o asemenea estetică implicînd care, respingînd excesele „personaliste”, în esență, binecunoscutele complexe de genialitate de care este bintuit orgoliul artistului modern — cum se știe o adevărată maladie panromantică! —, repune în drepturile ei, așezînd, vocea ancestral-mitică, etnic și istorice sublimată, a spiritului creator universal.

„Abogafrismul” de structură — în sensul magificei transcendente a datelor de viață strict conjuratale, indiferent de natura lor —, lată secretul universurilor artistice plămîzute de acești mari creatori de „lumi”, în toate privințele lor inese suficiente. Sint „lumi” în a căror întîlmire fenomenală și metafizică deopotrivă, mitul „omului vesnic” se intruchipează în ființa „omului istoric”. Realitatea biografiei trăite și realitatea biografiei visate fac perfect corp comun autonomizîndu-se și, pe această cale, inscriindu-se pe orbita unui mod de existență pe cît de pregnant sub raportul determinărilor funcțional-realistice, pe atît de refractar la acțiunea de erodare exercitată asupra lui, fără Istovire, de către însuși timpul istoric propriu-zis. De parte de a exprima, în vreau fel, atitudinilor paseist-anistorice, dimpotrivă, o asemenea optică, ce se bazează grație raportului dintre cele două dimensiuni ale conștiinței de sine în virtutea căreia insul uman își „programează” propriul destin, se dovedește singura capabilă să extragă, din materia proteic-palpabilă a vieții circumscrise timpului prezent, grăuntele de eternitate înfîntate istoric. Reînscriserea, la fațelă, a trăitorilor în veacurile apuse ale istoriei neamului (Mihail Sadoveanu), la ceea ce stă înscris în marea carte a existenței integrată în orizontul paradisiac-cosmic al „marelui tot” (Lucian Blaga) sau la imaginație sacră și profane, aparținînd obsesantului nostru, a metafizic conservat de inalterabilă memorie mitică a umanității (Mircea Eliade), asadar, această ardentă și gravă nevoie de identificare și retrăire a originăului, în fond, reprezintă cel mai de seamă indicul al trăirii plene de dar și autoscrutătoare, în spațiul actualității istorice, rigurose și adînc definite în latura evenimentelor social-umane exemplare și a coordonatelor ideatice-morale revelatoare. A face uz de criteriul de judecată critică ce decurge din asemenea principii fundamentale referitoare la procesul cunoașterii inclusive la procesul creașterii artistice, ori să cite ori se pune problema aprecierii gradului de implicare în istorie a literaturii române de azi, echivalează cu însuși actul de recunoaștere deschisă a unor stări de fapt, a unor realități estetice demne de cele mai mari elogii, datătoare de profunde satisfacții. Se dovedește, astfel, că ceea ce numim mai înainte conștiința eului istoric la scriitorul român contemporan operează, adesea, cu superbă dăruire de sine dar și cu dramatică neliniște creatoare. Avînd funcția unei adevărate și infailibile „cenzuri” estetice, criteriul de judecată critică aflat în discuție dă certitudinea disocierii sigure a cîmpului de percepție autentică a realului istoric, de acela pe cuprînsul căruia truda scriiturii (cînd e, măcar, adevărată) trudu și nu lamentabil gest de încercare a apelării cu degetul!) nu are alt obiect decît gilceava de azi cu lumea conștientului minat în tot ce face de convingerea că simpla îngroșare a vocii sau din contră, ostentativă retragere în adăpostul incropit de propria-î umbră, poate însemna ceva cit de cit viabil în această decisivă confruntare dintre spiritul creator al artei și existența umană.

Întrebarea este dacă, fie și într-o anumită măsură, critica literară este constentă de existența celor două fețe ale medaliei. În asa fel, încît acțiunea să se soldeze cu certa despărțire a apelor de uscat, adică să deosebească limpede pe scriitorul care își lucrează trainic opera, adevărat în adevăratul rezultat etern de emera eul său istoric, de acela care, nici mai mult nici mai puțin, nu se îndotăie nici o clipă de faptul că paradigmatice existenței noastre în aria istoriei nu sint alte decît acela pe care l e sugerează împudica lui dorință de a propune drept etalon al acestei realități eterne efemera sa biografie: o biografie dominată exclusiv de vocea eului său — de ce nu? — conjunctural.

Nu credem că se poate exorima o mai mare încredere în valorile perene ale creației literare românești de a-i afli decît identificîndu-l marile surse de forță înscrise în efortul dobîndirii unui cit mai revelator coeficient de istoricitate caracteristică prin inductibilitatea ei conținut realist-mitic.

Nicolae Ciobanu

MARA NICOARĂ

Dialog

Zice : vor veni vinturi negre, din oglinziele cerului vor țîni raze ucigătoare, Vor veni nu șapte, ci șaptezeci de ani slabi peste aceste ținuturi, Acoperișul zilei va fi din oramă, în ierburii uscate

Se vor ofii prepeștele și măruntele insecte, Ogoarele nu vor rodi, Apa va deveni mai scumpă ca aurul, Greu le va fi omenilor în aceste ținuturi, Fugi, pleacă departe.

Au mai fost ani grei peste aceste locuri și după cum vezi, sintem aici. Noi ne iubim pămîntul chiar și cînd vinturi potrivnice

Sufli deasupra orașelor, noi rămînem aici, la noi acasă, Aici neamul nostru trăiește de mii de ani. În mijlocul patriei, munții de sare, De unde dacii cercetau mișcarea vieții și a timpului

Dealurile pline de livezi și vii, iar satele pe ele aveau deschidere spre stelele universului.

Satele gânditoare ca niște maci. Tărâni români, Care au păstrat învățătura lui Decebal și nu se tem de moarte

O privesc și acum ca o blindă împăcare cu natura, Știe multe poporul meu, viteaz și răbdător, Iar cîmpurile sint posesii uriașe ai lui Zamolxis, Pe care au înflorit brînză, păpădii.

Tu nu știi ce frumoase sint satele și orașele patriei mele, Noi rămînem aici, să le moștenim.

Temelie

— Iată-te ajunsă femeie, zice pomul, Cel care înflorește în fiecare primăvară sub fereastra mea,

Părinții se fac tot mai mici și dispar Ca niște fulgi de zăpadă pe cerul de iarnă, Iată-te hotărînd ce e bine și rău, Lucrurile se înmulțesc în jurul tău, baricade inutile în calea timpului.

Iată că muncești din greu pentru zilnică piine, În timp ce alții zboară spre vârful piramidei, În timp ce alții, gănuși, ajung la strălucire.

— Pomule, cel care înflorești în fiecare primăvară sub fereastra mea, Dar mie nu imi pasă de piramidă, Eu trebuie să trăiesc curată și bună Să fac din copiii mei niște oameni ca mine, Eu nu ping la colțuri de stradă că nu e piine, Eu umplu pămîntul patriei cu lanuri verzi, Pe milioanele de oameni ca mine Se sprijină patria.

Vibrație

Zice neamul : sint fericiți că sint neam, Nu e neam mai mareț sub soare ! Francezul e mîndru că este francez, Grecul că este grec —

Mîntea mea de poetă este plină de ironie Dar sufletul și singele

Imi vibrează cînd aud cuvîntul : român. Singele meu, în care s-au adunat toate vieții strămoșilor mei români.

Eu am învins la Rovine, Grivița, Mărășești, Eu am lăbit întodeauna păpădii, Ca o lumină a speranței în iarbă fragedă, Eu am vinat bunul și zîmbrii albi, Ai mei nu sint muntii și cîmpurile, Pămîntul acesta pe care calc mă cunoaște

Eu sint făcută din țîrîna acestei patrii. Și singele patriei strălucete în mine. De mii de ani stau în acest loc Totul trece în jurul meu, florile din pomii, iarbă, miei

Numai eu rămîn, Flacăra eternă, soldatul nemuritor al patriei.

Horvath Dezideriu

Sub acest soare torid de August

Condensăm, zilnic, Căldura din soarele torid de August, Pe care, odată captată, să o redistribuim După nevoile noastre.

Prelucram, odată cu conștiințele, Metalul incins în otelărie, De la Galați, Huedoara și Căilărași, Transformîndu-l în hrană-atei

Din care să modelăm mașini și tractoare. Adunăm de pe cîmpurile întinse Rooadele pămîntului de aur, Îlesnind îndestularea cu piinea caldă, Stropit cu vinul vechi de Argeș, În timp ce sudorii reci de pe frunte

Le ștergem cu prosopul țesut de minile Flămînde ale consaortelor noastre — Mame și iubite la un loc.

Ne prindem, la orice oră din zi și noapte, În procesul demn al muncii — Izvonul cărnii, dătător de viață, Și de nestemate din lumina vie

Ca ne inundă fetele, cîmpurile și cetățile, Iar ochii soarelui, larg deschii spre Orientul nostru, Privesc înmărmurite

La atîtea minuni, săvîrșite de noi Sub cerul blind cu constelații de August, În timp ce cu toții, fredonînd cîntece străbune și noi,

Alunecăm pe pajistea catifelată, Prinși în marea horă a lubirilor Și a cîntărilor de vetre, Sub acest soare torid de August.

Ion Trif Pleșa

Voievozii la Tirgoviste

Împletim limbile capacilor pînă gîsim cuvîntul căutat. Rîniile timpului au fost legate cu numele dacilor,

altfel nu s-ar mai fi vindecat.

Ce paznic dă ocol Curții domnești numai urechi fiind, să prindă orice șoaptă cînd numai cu bătaia inimii trezești toți voievozii mirosind a țară și a piine coaptă !

Vrednică-i cărămida ce azi se cheamă Curte că-mi vine s-o intrăb prin cite a trecut. Cu viața mă apuc și fac spre ea o pirte, Turnul Chindiei ne ține puterea-n brațe ca pe-un nou născut.

Aud un an de naștere țîpînd sub temelii, Turnul Chindiei iată-l că măsoară ca pe o stofă scumpă bruma din vii, la Tirgoviste întîzni mina și dai de voievozi urzind a țară.

Pe buzele de carte cuvîntul nu se poate scria, bătrîni cu ascuțitul dimineții de copil își rad barba.

În Turnul Chindiei timpul stă cu mîduva, În el urcă voievozii neamului cînd tremură iarbă.

MERIDIANUL RURAL

dielul merge, nu se-ncurcă. Pășim parcă peste Craiova și o luăm pe o șosea ce merge cumva spre vest, dar și o idee spre sud. Asfaltul aieargă în urma autobuzului cu hârnicia și voioșia cu care curge făina la moară. Pe zgomotul mare, de fond, al mașinii, trag cu urechea la o discuție aprinsă între doi oameni, nici prea bătrâni, nici cinea de tineri. Dar eu — totuși — sunt tentat să inclin balanța existenței lor spre tinerete. Unui, unul înalt și ciolanos încearcă să-l convingă pe celălalt, un pîrpiriu cu privire melancolică, încearcă să-l convingă de ceva în care el crede pînă la violentă. Melancolicul se dovedește însă că se poate de încapătinat și de aceea fîclărie focului discuției se ridică din moment în moment tot mai viu, mai mări, mai iucuse. Am reținut fragmente din framintarea și neodihna gîndului și vorbelor lor fără să depun nici cel mai mic efort de memorie. Poate pentru că plutea deasupra lor o aripă de neîncredere și nu puteam încă, nu puteam să știu dimensiunile și conținutul ei, cine și ce era de fapt, cumea ei și ce era doar o simplă și primă impresie. Iată, deci, vorbele, așa cum s-au măcinat ele, mai mari sau mai mici, mai generoase sau mai puțin darnice, mai groase sau mai subțiri, vorbe așa cum pot ele să fie într-un text, adică fără hainele acelea ale gesturilor, ale omului care le dă viața de-a doua pentru că apoi să rămînă nufificate, fără de-nțoarce, poate: „una e, măi, să fii strungar într-un oraș, fie el și măi moțat, și alta e să fii în sat la tine, nene, strungar în sat ești, de obicei, crede-mă, un cineva, ești privit ca un băiat cu hăt-zestre, pe cînd în oraș nu poți fi altceva decît un anonim acolea, în sat meseria se lipește atît de tare de tine încît îți poate deveni, fără să vrei, nume, renume (chiar porcăi), ceea ce în oraș nu se prea poate întimpla... copiii tăi au șansa, sau neșansa, s-ar putea să privească lucrurile și astfel, iar putea ca la neacă să privească lucrurile și din asemenea unghi, să fie cunoscuți sub denumirea de Al lui Strungaru, Al lui Tîncîchiu, Al lui Frezoru, măi, iar dacă sint mai multe reprezentanți din fiecare meserie, li se poate spune, hă, hă, Al lui Frezoru-din-deal sau de pe coastă, Al lui Operatoru de la capu-dealului, al lui Borverkiștin-din-luncă sau de la marginea taralei”. Mă țin

dat în copt n-asteapă, se scutură de nu-l culegi repede-repede cu sudoarea riur pe tine, vîta cere de-ale mîncării atît în sărbătorile legale cit și-n zilele de lucru sau în săptămîna redusă. Și pentru că au Dacia, cel din Plenița tot se mai pomene și la cite-o iesire spre Oraș pentru a omori o simțată sau o duminică, pentru a se plimba în Parcul Poporului și în cîșă, ochii bine la noua clădire a Teatrului național și a afla că director în clădirea aceea mare cu piatră-ponce pe ea e Marin Sorescu, un poet care uneori scrie, cam așa într-o doară, despre țărani, mai ales despre întîmpări țărani năbădătoși și cu vorbă cernută și năbușă, prin satulul. Deh, poet, ce să-i faci, dă plenițanul din cap și strînge bine în mîini volanul turismului lăsînd ca vîntul dinspre Jiu să-i trîntească potiera cu hîut mare.

CU CE SE MĂSOARĂ VIAȚA?

Chiar dacă au venit în sat cu oarecare faică, ca oameni cu „înalte studii” făcute la Craiova sau la București, viața li se scarpină de suflet și le arată că încă trebuie să mai înghită din ce-ai unu ei, că a ține nasul pe sus într-o fabrică nouă pe motivul că tu ești lăcătusul care face singe-n balegă, sau marile electrician care a făcut nu știu ce lșpravă prin București este, din capul locului un fapt menit să treacă la capitolul șogomăni. Trebuie să ai umor, nenică, și să poți umărul ca orice începător și să ai devia bine deschisă pentru a putea pricepe că în fabrica ta cu firmă și ștampilă de Plenița nu sint o sută de ingineri, zece de maistri bătucți de probleme de producție, fel de fel de directori, pe-specialități-pe-ruda-pe-sămîntă, să te răsfeți și să faci pe mortuorului, că în sat nu lipsește nici serviciu de salubritate și nici casă de comenzi ca la oraș (ca la Craiova, subliniat) care te-ar putea lipsi de atîtea grijă colaterale. În sat ești al satului, vrei-nu-vrei, nu poți trăi bine-merci ca într-un turn în strungăria sau frezoria ta, minunându-te, din cînd în cînd, de bumbacul care, dincolo de geamul secției, pare a crește așa, de la sine. Zău, nici în Plenița și nici în alte părți „de soare pline” bumbacul, dumnealui griul și dumnealui porumbul nu cresc din proprie inițiativă. Vine cămpania și trebuie să-ți amintești că ești și agricultor și totuși cel cărora li se pare că au neplăceri cu alde Aurel Orăscu, trebuie să uite „fenomenul”. Să uite că Aurel susține, el despre el, că nu e om rău, că nu se poartă rău și pîrtîntor cu oamenii din aceia sa de prelucrări metalice, că nu a fost promovat decît pe merite. Și gura satului trebuie să se închidă. Dar știți cum e gura satului, toacă, toacă. E exigent băiatul, domnule, așa zice inginerul Ion Lascu, nu lărtă absențele, munca de mîntuială, munca în dorul leii, dezordinea. Cînd Orăscu se întîlnește cu vreuna din aceste trăsături de caracter devine foarte rău (și foarte pîrtîntor). Să înțelegă pînă și cel de pe tarlăua de porumb că nu-i loc de moseală, că nu poți trage oricînd și oricum pe dreapta, la un somnuc, că-i bai dacă umbli vodă-lobodă. Probleme de-ale industriei țînera amestecate cu chestiuni de-ale agriculturii, pară fiecare are cite un necaz (care dacă nu există se inventează), cei de la industrie li mai învidiază pe cei de la cooperativa agricolă care, vezi bine, nu prea stăbu cu ochii pe ceas și nu aleargă după limbile grabite ale ceasornicului, la ei programul nu e chiar „program”. Dar de-ășă fabrica n-o lasă, string din dinți și trag înainte, nici nu-și prea explică ce-i face să reziste cînd sint atîtea locuri libere la brigada zootehnică sau la brigada vegetală (cel puțin asta le face cu ochii) unde parcă, parcă viața ar umbra mai în buatră. Său e numai în sat, unde se vede de care ei inșiși se mai mîră citeodată și aproape că se sperie. (Doar cînd unul mai reușește să se desprîndă de fabrică, așa că o bucată de gîd dintr-un zid foarte solid). Dar oare de ce s-ar mîră, ce rost ar avea cînd în preajma lui sint cei sint tineri și mai au ditamai șoseaua de viață verde în față?

NEA COSTICĂ, BONOMUL

Ce să am, măi, pulule, sare nea Costică drept în lumină făcînd să pocnească șec somniera de el construită. Ce să am, răgușete ce ca omul invinut pe nedrept. Ce-ăș putea avea cu tine, un înghiu cu caș la gît? Măi, băiete, măi, ia seama ce spui, se potolește nea Costică și țîntă în țîntul din față lui. Ce țî-am cerut mai mult decît să dai niște lemne la strung, lemne nu fierății să-ți sară span în ochi; doar nu te-am pus la cărat pietre de moară, dă' chiar acolo dacă te-ăș fi pus ar fi trebuit să te duci fără nici un pic, că nu e nimeni numa țîntă și un vopștor pîr-sing-arab, aici trebuie să fim de toate ceea dacă vrem să plutim, înțelegi măi, Zeghene, nu e loc de întors căruța cu boi chiar dacă ești tu mare prieten cu doctorul și-ți mai face cite-un certificat medical cadou, aici, tatalu, nu pre-ai țîm de înțeles că sintem acolea puțin, de numărat pe degete, măi, băiete, măi, se enervează brusc nea Costică și orice lipsă, de un om chiar, se simte mai rău decît un gol în stomac. Mă fac cuminte de-acum, zice Dumitru Zegheanu, țîntă țîntă în viața prezentă, foarte-foarte și supărat că a fost pus să dea în rotocolul strungului picioru de banchete în loc să se ocupe de textilele și țîntă țîntă. Și-ășă-i degeabă, măi, li explică meșterul Costică Marinescu pocăitului de-o clipă, că nu se poate, măi, la mărimea unității noastre nu-i front de lucru pentru toți la țîntă țîntă. Ai trei copii ca utolele, măi băiete, a făcut apel meșterul Marinescu la cel mai mare, la cel mai convingător argument... Dureri de-ale nasterii industriale a unui sat, murmură el privind îndelung pe geam. Un Constantin Gides poate să uite să vină la muncă, iar cînd vine se crede „poet nemiteles”, iar unul ca al lui Coveanu, unul Costică, crezi că fierbe pînă termină cele opt ore de fabrică. Dar, dar, fiindcă lucrurile merge, înseamnă că cele fundamentale stau pe umerii cuiva. Și acești umeri sint ai lui Ștefan Buiă, ai Marlanei Ștefan, desigur ai Aureliei Ștancu, ai lui Emil Enea. Și cînd în sat sint mîndri cu țoții, chiar și cel care nu prea merită pentru că știu foarte bine că el țoț pot cere mai mult de la viață, iar viața trebuie să le dea, pen'că n-are-nicio.

PUNTEA FIXĂ

Dacă locuiești în vreo Pleniță și nu ai cel puțin citeva sute de fire de roșii în grădina, înseamnă că nu ești cu adevărat locuitor al aceluia sat — indiferent că te crezi foarte priceput acolo unde-ți faci veacul, la vreo industrie, în vreo meșteșug sau în cooperativa agricolă. În grădina cu pătlăgele-sălăți-verze-cepe etc. se întîlnește muncă atît cel din industrie cit și cei din agricultură, acolo diferențele se șterg cu mult mai ușor decît la dansul de simbătă seara de la casa de cultură sau la promenada-corso.

Și chiar dacă cel mai mulți s-au îngrămădit la industrie, chiar dacă foarte mulți s-au obișnuit să iubească mai mult fierăstrăul electric sau strungul decît furca ori sapa, cei ca Dan Stoianic, Mihai Neghină sau George Damian, dimpreună cu mulți prieteni cunoscuți sau necunoscuți de-al lor se întorc după program la țîntă țîntă la o muncă agricolă, nu la una anume (ca la fabrică), ci la una care e la rînd într-un moment sau altul al anului, activate ce constituie fără îndoială puntea ocupațională între orele 17 și 20 ale zilei pentru că după aceea vine, ca niște tablaturi de-acum, plimbarea de la țîntă țîntă la cofetărie, halba de bere de la țîntă țîntă la secțiunea de la casa de cultură, filmul, televizorul sau pur și simplu viața de familie de care țîntă țîntă și buna creștere a copiilor, îngrijirea păsărilor sau chiar țîntă țîntă unei cronici a locuului în care zi de zi nu se consemnează altceva decît fapte și întîmpări cu oameni, ce altceva e putea să consemneze dacă nu ceea ce se face cu istoria, chiar istoria la mil de secunde și clipe, a mil de vieți și de temperamente care se adună, cu toate, într-o matcă ce fierbe.

Concret spus, e bine, e rău să fii Al lui sudor' sau Al lui țîntă țîntă de la botul dealului? Ce mai mulți zic cu seninătate că e bine, iar dacă o spun chiar ei, de ce nu li-am crede noi?!

Eugen Mihăescu

Desen de Damă Iltvan

Dobrogea, mărturie a unei generații

La Adamclisi, lângă acel impunător monument al victoriei romanilor înălțat în primii ani ai secolului II și reconstruit în decenul 8 al acestui veac, un profesor de istorie amintea un fapt nu lipsit de semnificații: părți din construcția inițială au fost regăsite la temelia caselor sau la ghizurile de fîntîna din apropiere, folosite de locuitorii, cum se vede, la treburi cit se poate de pașnice. Ascultîndu-l, m-am lăsat înfiorat de un gînd, de înțelegerea fără motivul a faptului. Fără motivații declarate, fără intenții declamate, fapt firesc cum ne este scurgerea rîurilor spre mare, curgerea versurilor din Mioria și curgerea coloanei lui Brăncuși în infinit. Anume că nu putea fi mai mare înfrîngerea și mai învîngător și mai mare sfidare aruncată, nu artele monumentului ci ideii pe care o simboliza, aceea a victoriei asupra unui popor dintotdeauna liber, decît aceasta, să faci din treptele templului său temelie pentru propria casă, gură pentru fîntina săpată în cîmp sau lingă prag, din care izvorăște apa dătătoare de viață și nemurire. Căci acela care sapă fîntini, e de prisos s-o spunem, pururi tinăr înfășurat în mantă, viețuiește în nemurire.

Și tot deodată, un alt gînd: temelile formării poporului român, ale fîntînii noastre pe aceste meleaguri pentru veac de veac, n-au fost oare și aceia temelii așezate în pămîntul dobrogean, desprînde din monumentul de la Adamclisi pentru a deveni prag de casa, gură de fîntină? Există mărturie prin care fiecare generație își înscrie trecerea, sensul. Există o mărturie a generației noastre, mărtoria sau participanta, în 1953, la construcția celei mai impunătoare hidrocentrale din cursul Dunării, participanta sau mărtoria la așezarea temeliei aceluia monument al creației și forței umane care poate zăgăzui fluvii — Porțile de Fier și, mai țîntă, prin nașterea altui șantier, Porțile de Fier II. Există mărturia generației noastre, a tinerilor atînci deveniți țîneri, concretizată în cărți, dorite, după talentul și putințele fiecăruia, țîntă țîntă și spirituale românească, prag pentru marile catedrale ale nemuririi neamului ce se hrănește pururi din apa vieșie vie a crîngostei de țară, de temeli și cîntăreanță a cîntărilor.

Iată de ce mărturia supremă a generației noastre, cum și a celor dinainte, cum și a celor care ne vor urma, înseamnă un cuvînt cit o țară — România.

Și iată de ce, e umbilind printr-o Dobrogea bîntuie de miraculoasă, gigantica Trece a griului spre aur m-am simțit cutremurat, aici, lingă marea statornică a vetrel: griul, care se construia pînă în adîncul fibrel șterice a semintei, adîmînd întreaga acea căldură germinatoare a verii, griul acela care știa să fie mai bine decît orice altceva propria construcție, templu de frumusețe și belșug dărîndu-se în templu suprem al soarelui, pînă la țîntă țîntă, dar numai prin construcție de sine, de existență — nefîntă în rîmîndînd întregirea în hrană. În pinea noastră cea de toate zilele, mărețată cum și cit o țară. M-am oprit în aceste drumuri dobrogeane de-o vară lingă albia unei noi cîntăreanță, m-am oprit și m-am cutremurat ca de creșterea griului, de forța urlesc germinativă a voinței umane, aceea care răstoarnă munții, care îi spîntecă

Mihai Bărbulescu

ANDREI CIURUNGA

Vitralii

Iubesc aceste ape, care țîn de seta sau de graniță — tot una, vitralii vii prin care curge luna rotundă-n sine ca un măr deplin.

Iubesc înaltul griu învîlurat, cel ce prin veacuri ni-l poartă spîni. Cu el în palme adormeau bătrîni și se trezeau cu pieptul înspicat.

Acest vîzduh cu patimă-i respiră la ora insomniilor severe, cînd înșoșii de aspra mea tăcere mă trag sub largul noștii covîlti.

Și stînd în vreme ca-ntr-un sfînt pridvor, iubesc întreaga neamului poveste și-adîncă țară care știe că este și griu și apă și nesom și dor...

DAN ROTARU

Poem pentru eroi

Eroi-și urcă-n flori de maci puțînul singe ce-l mai au. Eroi-s gata de atac: izvoarele în mîini le stau...

Respiră țara calm, ca-n vis, în jurul nostru mari lumii. Eroi tot mai au de scris istoria neamului, senin...

De patrie

Ascultînd cum curge cîmpul spre brașe și spre sate, auziți cum trece timpul prin ceasornicul ce bate.

Ascultînd cum code roua pe cîmpia românească, auziți cum țîntă timpul tot mereu să veșnicească...

ADRIAN MIERLUȘCĂ

Cu stelele

iubirii în priviri

Sintem poporul înolat sub steaguri și brațul său de lînișă la hotar, Ne măsurăm cu inima durată în timpul țîntă țîntă multimenar.

Am fost prin vreme dave și posade și fulger roșu de Călugăreni și griu în lanurile porjolate și joc rotund incins de pămînteni.

Ne-am îndalțat în zborul ciocirlei și-am revenit fîntina adînci de dor, Cu stelele iubirii în priviri și pasul arcuit spre vilitor.

Cînd ne-au fost lăuți copii de lîngă vetre l-am rechemat din floacă și vis. Prin bucuria înfrățirii sacre Bogat izvorul țîntă s-a deschis.

Și-am revenit din dave și posade Cu stelele iubirii în priviri Să construim un nume pe planetă Frumos și simplu pentru nemuriri.

CRISTIAN PETRE

Tinăr ca patria

Tinăr ca Patria liberă, Cu merii viguroși ca stejarli, În care soarele-și limpezeste destinul și leagănă nemuritoare cunuli.

Bogat ca orizontul de grîne, Undînd seve miraculoase, În incendiul de aur al verii Cînd zarea e o piine uriașă.

Dirz ca sunetul cald al sirenelor, Cînd pașii de muncitori îi răspund, Ecou de cîntec ale muncii, Eou al Partidului cel mai uman.

Tinăr ca Patria liberă, Bogat ca orizontul de grîne, Dirz ca sunetul cald al sirenelor, Și înalt ca purpura unei zile de pace.

Încrederea pămîntului

Era o mare frămîntată țara: în podul norilor pleacau mereu spre umerii ei tunete de zgură și ea uitase ce-i un curcubeu.

Păduri vechi — niște degete de lăscă de ultimele păsări ociole, în valurile ei ardea țîntă țîntă obraz al unei uriașe pîlțe.

Dar te-ai născut Tu — unic demurg din frumusețea minii muncitoare într-un zenit de primăvară dură, încununînd grezuri care nu moare.

Și e o mare glorioasă țara pe pieptul ei c-un soare necîlnit, și-ncrederea pămîntului acesta, izbînda lui ești Tu, ne-nfrînt Partid.

bine de gîndul unui necunoscut, al unui om găsit de privirea mea într-un autobuz Roma-Diesel. Într-o dîmineață de primăvară, pe o șosea înfiorată de rouă din înimă Olteniei. Încerc să mă lînistesc cu gîndul că eu însumi pot foarte bine care sint rosturile sau pot fi rost, le unor asemenea vorbe. S-ar putea să uit să pun ghilimelele și tot atît de bine s-ar putea să nu-mi pară rău că nu am pus aceste semne între cuvintele mele și ale altuia. În oraș, am numit orașul, te cufundî în sucul de lîm și, gata-gata, gata, poți trece nevăzută, neștiut, particula de fluvii. Și iar mă întreb, nu cumva uit să pun ghilimelele? Nu cumva chiar eu sint acel necunoscut întors în mine și mirat — mirat de ceea ce văd și aud, de ceea și cele despre care nu măci de întrebă și pînă mai pot recunoaște? Cine, domle, cine vorbea în acel autobuz de primăvară ce se îndrepta cu botul spre vest, precis spre sud-vest-vest (mai rețin și acum direcția de ce oare acest amănunt?) ? !. Eu, eu sau ciolanosul acela cu ochii învadați de un foc albastru, orbitor? Delicată situație!

EXACT SUB CERUL LIBER, ÎN TRE CELE PATRU PUNCTE CARDINALE

Plenița este un sat ce formează aproape o comună. Este un sat nesuferit de departe de tot ce poate să însemne oraș. Pînă la Craiova sint nu mai puțin de șizeci de kilometri mari și țîntă țîntă cu autoturismul personal li calci într-o oră zdrăvăna, cu I.T.A. în cel puțin o oră și jumătate, cu piciorul (cîndva se petrecea și acest lucru ce acum ne pare de-a dreptul înspăimîntător) în două zile. Și Băilești sint departe iar Drobeta-Turnu Severin e tot departe peste mîntă, cum se zice. Oricum ai lua-o, ca să ajungi la Oraș trebuie să ai răbdare multă, nervii țari și să te scoli cu noaptea în cap. Cel mai firesc e și te ășă păgubaș-păgubaș și să încerci a-ți duce viața în Plenița. Iar dacă ai apucat cumva să pleci din Plenița, te și întorci cu prima Băilești nu mai pleci citu-i lumea și pămîntul. Așa a procedat Dan Cîcă, omul tinăr a cărui lînie a vieții, meridianul acela de care noi ne țîntă țîntă de-o funie ce trece incredibil de periculos pe deasupra unei prăpăști, a trecut mai întîl și-nțîl pe la Combinatul chimic de la Craiova — a trecut acolo printr-o școală profesională care face din om bun meseriaș chiar fără să simtă sau să vrea, ca într-o operație cu anestezie totală, meseria intrîndu-i parcă prin porii pielii asemenea unșori foarte grase, rezistente la cel mai de-al năuș detergent. Îți pătrunde în singe odată cu mîncarea de la cîntăreanță și te debarcă pentru toată viața om de meserie și nu subiect de suetă pe șantul comunal. După opt ani de Craiova, Dan Cîcă vine lăcătus de întîntînere la secția întreprinderii de reparări auto, secție prinșă de simțărețare chiar în vatra satului natal, nu departe de locul pe unde șoseaua trece pe sub un portal — Poarta Satului pe care se așă pictate în chip naiv, neapărat naiv, niște spăice, un strugure vinețiu, plus doua tractorare bot la bot, marca 650 M (modernizată). Cîcă Dan Cîcă a revenit în sat pentru părinți și frate (are un frate), e o mare bucurie să ai un frate care e și prof. de istorie, știe istorie ca pe apă, dar a mai venit țîntă țîntă foarte bine că se va ocupa și de cultivarea roșilor în grădina lui personală (pătăgelele fîntă în Plenița ocupă de șîntă țîntă și fîntă a tuturor; autoturismul lor Dacia 1300 în cel mult doi ani! ocupîndu-te cu gozonelele țîntă țîntă o Dacie lux-super, lux-albina, roșile înseamnă via lor cu etaj și țîntă țîntă, un fel de grupă țîntă țîntă ce ar trebui să li se treacă pe buletin). De la doctorul comunal și pînă la paznicul primăriei, toată lumea în Plenița cultivă și vinde (excellent) li roșii — o doua profesie, profesia tuturor. Profesie acum, în Plenița și acum, și pentru lă-țîntă țîntă Dan Cîcă, cel venit în Plenița cu articolul 11 a din Codul Muncii, ceea ce vrea să însemne transfer în interesul serviciului. I-a fost ușor să se întorcă, totuși i-a fost ușor pentru că-și păstrase buletin de Plenița, ehe, lucru mare e să ai buletin de Plenița. Acum se bucură că are o simbătă liberă pe luna, ce-i ala o simbătă liberă la țară, nu există, ea nu există pentru că griul dacă a

ion petrache

Nici visele

Azi lacrimile mi-au lăsat mărgele în gât. Nu pot să respir. Mi-amintesc o noapte îngustă înghesuită la poalele munților Tatra. Medicul hotărâse să vină la boză. Rătăceam printre răvine când ceasul două a vibrat prin toate manșele. Aerodromul era cuprins de o veselie nebună sub luna sceptică ce se uita ca un copil care avea întinire cu moartea. Colegii au plecat în noaptea îngustă într-un zbor de unde nici visele nu se mai întorc.

Chitara

Rămase chitara atârnată în cuiul dintre viață și moarte. Cuiul acela bățut cu mina to albă sub acoperișul întunecat de îndepărtarea de țară. Cuiul acela bățut în pereții închiriați plății cu neînțelegerea mea. Și pentru că frica nu-i învinsă nici de somn în cuiul acela își pendula chitara ca pe un ceas între viață și moarte într-o noapte secată de depărtarea de țară. Dacă mă mai auzi, să-ți amintești de steaua căzută spre nordul polar: o împingeai către mine și rideai. Numai moartea ridea atât de sticles în război când își sărută eroii.

Urme din război

Nu cunosc cuvântul care adună durerea facerii. Nu cunosc bucuria zăpezii când o sparge ghiocelul. Nu cunosc taina pădurii când își cheamă în primăvară păsările. Nu cunosc înțelegerea Dunării când se frământă să-și dea drumul ghețurilor spre mare. Nu știu cum se întoarce cimpia pe coaja cealaltă să înghită bobul, să ne dea spicul. Nu cunosc nimic din toate acestea pentru că a trebuit să învăț durerea războiului.

Din volumul „Poeme din război” sub tipar la Editura Albatros

Păpușa

Urmare din pag. 1

Ascunsă între tufele de zmeură, Maria vede în fiecare dimineață, cum pe poarta zidului roșu ieșea o doamnă cu umbrelă de soare purtând de mână o fetiță cu șutulele ca ale ei. O ținea cum strâluțea sandalele alea! De ce o fi strâluțind așa? Isi scoate sandalele și începe să le lustruiească. Intii cu cremă, apoi cu lapte, cu apă și iar cu cremă. Degeaba. Ale ei nu strălucesc. Poate au prava mult praf adunat din Lunca Siretului. Sau, poate că ale ei nu sînt sandale de oras.

Stă în grădina, ascunsă între tufele de zmeură și privește la casa de peste drum. Grozavă casă, înaltă, înaltă, pină la cer și are perdele subțiri la geamuri. Cum filifile perdelele când le bate vîntul. Pare să sînt niste arpi de lebădă. Numai zidul acela roșu nu-i place. Închide zarea și n-o lasă să vadă ce se întâmplă în curtea vecină.

„Si țoși, într-o zi, pe zidul acela a văzut ceva care a făcut-o să înghete de bucurie. Nu-i venea să creadă! Era o păpușă bălăie, așa cum văzuse ea într-o vitrină, cu ochi mari, cu rochiță albastră și buline albe. Atîrnea de un colț de piatră gata-gata să cadă.

Maria vede din zmeură, se uită în jur, trece strada, încet cu un sorțel pîndind pisica. Stie că doamna și fetița au plecat la plimbare. Strada e pustie. Bunica stă în bucătărie și face magiun de prune. Maria a ajuns în fața zidului. Tactica, îi face inima. Păpușa e acolo, grozav de frumoasă și are ochi albaștri, albaștri, ca cerul de albaștri. Arăta cu un capul în jos, cu rochița acoperită de un colț de piatră.

Zidul e înalt dar se poate călța pe el. Strada e pustie. Maria întinde mîinile, pune un picior într-o scobitură și apucă minunea blondă. O strînge la piept, traversează și se ascunde în sporn. La lumina filtrată printr-o leaturile subțiri își prîfeste comora. Ce frumoasă e! Are obraji colorați, ca pieriscele și cînd o aplicea, scîncește ușor. Dar ce-i asta? Fetița pipăie nedumerită sub rochița cu buline albe. Păpușa nu are picioră! Dîintr-o mină se scurge un fel de lîină albă! Nu-i nimic. E frumoasă și așa.

A stat toată după-amiază în sporn și a învățat-o să cînte, să danseze. Degeaba a îngust-o bunica...

Spre amurg, speriată, de ce putea să urmeze (era o hooză, nu-i așa?) furîndu-se prin grădina, a trecut strada spre zidul cel roșu și urcîc, s-a călțat, a pus păpușa la loc și i-a făcut: pa, pa, pe mine!

Toată noaptea a visat-o. Păpușei își crescuseră piciorarele și dansa prin cameră și cînta. Si se uita la ea cu ochii acela albaștri, ca cerul de albaștri.

Dimineața, tuși! în grădina, apoi spre poartă. Zidul roșu strălucea în soare. Păpușa stătea la locul ei atîrnînd cu capul în jos.

Din lungul străzii auzi o mașină hodogorită. S-a oprit în fața casei cu etaj — „Gunoio!” a strigat un om incens cu un sorț de piele.

„Uși din zidul acela roșu și urcîc s-a deschis și doamna cu umbrelă a ieșit cu un fel de iad. Omul i-a luat-o, a zis „sărmina” și a deșertat-o în camionul hodogorit.

„A, era să uit, a zis doamna. Ia și poartă asta că nu-i bună de nimic!” Si a făcut semn spre păpușa care atîrnea cu capul în jos pe zid. Gunoierul s-a întins, a luat-o, s-a uitat la ea, a scuturat-o și, văzînd că n-are piciorare, a zvrilit-o în camion ca pe o pasăre moartă.

din furiilor acelei vremi de război continuau să se întoarcă în țară și să-și transforme întru-o maramă cu multe și perfide ochiuri. Printre acele ochiuri ne înclăeam noi, ostașii Diviziei „Mărășești”, Plecarăm în Războiul cel mare, al lui '44, tocmai de la Armăria Mării Negre, din Tomisul exilatului Ci Jiu, bînd un greu drum de foc. Pe la începutul lui octombrie 1944 ajunseserăm la poalele Munților Faget dinșpre miazănoaptea Transilvaniei. La munte lini stătea linia roșie trasată pe hartu operativă de colonelul Ion Botea, comandantul regimentului nostru.

„Si mi-a fost dat să mă aflu pînă aici, numai în linia întâi. Tot în prima linie — fie săpătat în carnea pămîntului, zicîndu-i tranșee, fie, de cele mai multe ori mișcătoare, în chip de oameni ce se avîntau în salturi — am fost și mai departe, pînă în centrul Europei lîngă Praga de aur, împreună cu toată oastea românească, unde am urcat și noi pe nimbulul pisc al Victoriei din 9 Mai 1945.

Si aici, pe baza de plecare la atac, din fata fermei întărite de la Archid, și în inima ei, tu, primă linie, mi-ai zdrobit imaginea morții pe care mi-a dăruit-o fragaț-mi copilărie; „baba hîrca cea hidoasă cu înfiorătoare-i coasă”, primă linie, primă tranșee, m-ai întreat: „Știi, omule cu arma, cum arată morțeau pe front?”

De la tine — primă linie — am învățat că moartea îți apare uneori sub înfățișarea unui tiv de flori galbene la marginea unui poieni, ori a unei pașii cu iarbă mătaoasă sau a unui bogat lan de porumb, ori a unei pașnice căsute de țară sau a unei ferestre prietenoase de la primul etaj al blocului din față. Iar noi, voi, firava plămîntului din carne și oase, din gînduri și sentimente, din doruri și visuri, din speranțe și sinistre presimțiri — noi, voi, ostașii primelor linii, ai tranșelor din noi, voi, sinteti cei dinți și niciodată cei din urmă, care vă aruncați în fluviile de lavă ce se revarsă infernal din gurile de foc de sub marama cu ochiuri multe, cea aparent nevinovată, cu care se maschează moartea.

Si nu o dată privind de pe cite o înaltăte felii după felii din cîmpurile de bătaie, reflectam: „De acești anoni, în chip de puncte, ce conurează niste arabescuri subțiri, aproape străvezii, care se întind pe sute și pe mii de kilometri depinde soarta armatelor, a popoarelor și națiunilor.

Cu gîndul mă și vedeam înapoi companiei mele din prima linie, a companiilor din fața celor peste o jumătate milion de oșteni români de pe frontul antihitlerist, grupuri dense de militari. Acolo în spate erau batalioane, regimente, brigăzi, divizii, corpuri de armată, poziii de artilerie, baze de tancuri, de aviație, depozite de echipament de război și tehnica de luptă, coloane lungi de mașini și căruțe cu hrană și muniție, spitale de campanie, mari comandamente... Iar mai înapoi lor, satele și orașele țării mele, ale altor țări de-alungul cărora am luptat.

Si toată această mare suflare omenească — civilă și militară — își avea legat destinul de oamenii primelor linii. Dacă ele ar fi fost rupte, date peste cap, pe cei din spate îi îneca puhoiurile morții...

Destinatul-le-au acestora ideile și viziunile creatorilor de valori artistice ceea ce în se cuvine? I-au brodat cu pietre de lumină și cu broboane de smarald pe cununa eternității?

„Cine vede de la aceste reflecții și pină la scrisoarea din prima linie pe care v-o transmii după 37 de ani, înmînuî penița în cerneala amintirii mereu proaspete.

„Linia roșie, a victoriei, mi-a trecut din nou prin fata ochilor minții, prelungindu-se înainte spre Carai.

În noaptea de 24 spre 25 octombrie, Armata a 4-a română era gata să pornească la asaltul pentru eliberarea ultimei brazde de pămînt al vetrei străbune. Urmas să fie zdrobite forțele hitleriste din zonele Satului Mare și Careilor. Divizia noastră trebuia ca, înainte de ivirea zorilor, să ia lîngura la stînga și la dreapta cu alte divizii românești, să elibereze orașul Carai. Mai spre nord, Divizia a 11-a infanterie, în cooperare cu o divizie sovietică, urma să elibereze orașul Satu Mare.

„În adaptatul meu, sub o foaie de cort, la

JURNAL DE FRONT

CEI DIN PRIMA LINIE

lor peste o jumătate milion de oșteni români de pe frontul antihitlerist, grupuri dense de militari. Acolo în spate erau batalioane, regimente, brigăzi, divizii, corpuri de armată, poziii de artilerie, baze de tancuri, de aviație, depozite de echipament de război și tehnica de luptă, coloane lungi de mașini și căruțe cu hrană și muniție, spitale de campanie, mari comandamente... Iar mai înapoi lor, satele și orașele țării mele, ale altor țări de-alungul cărora am luptat.

Si toată această mare suflare omenească — civilă și militară — își avea legat destinul de oamenii primelor linii. Dacă ele ar fi fost rupte, date peste cap, pe cei din spate îi îneca puhoiurile morții...

Destinatul-le-au acestora ideile și viziunile creatorilor de valori artistice ceea ce în se cuvine? I-au brodat cu pietre de lumină și cu broboane de smarald pe cununa eternității?

„Cine vede de la aceste reflecții și pină la scrisoarea din prima linie pe care v-o transmii după 37 de ani, înmînuî penița în cerneala amintirii mereu proaspete.

„Linia roșie, a victoriei, mi-a trecut din nou prin fata ochilor minții, prelungindu-se înainte spre Carai.

În noaptea de 24 spre 25 octombrie, Armata a 4-a română era gata să pornească la asaltul pentru eliberarea ultimei brazde de pămînt al vetrei străbune. Urmas să fie zdrobite forțele hitleriste din zonele Satului Mare și Careilor. Divizia noastră trebuia ca, înainte de ivirea zorilor, să ia lîngura la stînga și la dreapta cu alte divizii românești, să elibereze orașul Carai. Mai spre nord, Divizia a 11-a infanterie, în cooperare cu o divizie sovietică, urma să elibereze orașul Satu Mare.

„În adaptatul meu, sub o foaie de cort, la

ion gh. pană

lumina unei lămpi de carbid, așezat pe o ladă de cartușe, studiam misiunea pe harta ce-o înținsesem pe genunchi...

Începu să-mi joace prin memorie din nou linia roșie pe care am și trasat-o pe harta de-a lungul șoseii Ghenci — Carai — Urziceni (satul de frontieră de la vest de Carai).

Plouase mult și rece, ploaie de octombrie. Pămînturile din fața Careilor păreau o mare de nori. Aici, în apropiere de marginea de apus a patriei, se pregătea ultimul asalt pentru eliberarea Transilvaniei. Răbdam fără cîntire cer-

LUMINA ACELEI DIMINEȚI

de revistele ce se prăfuiu atît de repede, în care le tot publica! Acum, însă, avea să-i și cunoască pe berladnici, de-adevăratelea, pe cei de-acum, contemporani cu el, pe tovarășii lui de acolo. „Trebuie să avem grijă de stejar”, asta trebuia neapărat să le spună. Intii de toate. Numai de n-ar uita vreun cuvînt. Știa prea bine cit de mult creștea asta...

„Ce bine că mă putea să citească”, se gîndi, apoi, satisfăcut. „Asta-i păcatul tenurilor de noapte, mai gîndi: tu vrei să citești, iar alții, și în general cei mai mulți, vor să doarmă, supunîndu-te, obligîndu-te să-ți stringi căteia între genunchi, a neputință, a vește silită, contrafăcută, cum niciodată nu-ți-o dorești!”

De data asta, însă, avea niste tovarășii de drum foarte cunoscute. Așa observă. Stăteau adîncii parcă în ei și tăceau sau somnolau, fără să-l bage nici măcar în seamă, lăsîndu-l, oricum să citească. Si el se și apucase să facă asta. Tot mai din plin! „Citea cu un aer foarte concentrat, tot mai preocupat de cartea pe care o alepăre-se, bine, și-o repeta, ca pentru un drum lung și greu. Rareori se nimeria să găsească (avusesse timp să constate acest lucru) o carte potrivită pentru tren și mai ales pentru drumurile astea, de noapte, cu care nu era obișnuit deloc.

„Cîți privește aventura lui, de-acum, uite, totul degerca curgea foarte bine”. Gîndi asta și se mișcă pe locul lui, căuțînd instinctiv să se așeze cit mai comod. „Cit mai comod?”, Privi repede în jur, în toamnă. Cu puțînă preoia multă teamă, ce-i drept. Dar începea totuși să-i fie teamă? Nu se așteptase la asta! „Buțeo, lasă cartea, își souse, doar n-ai vrea să treci drept „cioră albă”. Asta-i vreme de citit? Și ce crezi că gîndesc cei din jur despre tine, văzîndu-te cum te-ai instalat de tacticos, la vremea asta de război și de cumpănă?!” Gîndea furtiv acum, preocupat că timpul trece, iar el...

„Si privești ceasul, tot mai îngrîșorat, trase cu coada ochiului la vecinii de compartiment și așteptă. Așteptă, hotărît să aștepte pur și simplu. Altii, de acum, trenul nu mai avea mult de mers, oricum, și el trebuia să aștepte. „Răbdare, Buțeo, da, da, fii răbdător! Fără citit și-ale mofturi”. Asta-i spunea acum, în vreme ce Birladul misiunii lui se apropia...

Popescu-Buțeo cobori din tren printre primii. Gara Birladului era pustie și confundată complet în întuneric, dar al trebuiau oricum să bage bine de seamă dacă printre călători cine știe? nu se găsește vreunul care să-i țină loc de „umbra” sau cam așa ceva... Asta ce se apucă să-i facă de lucru cu bagajul, stînt aplicea deasupra lui, dar trăgînd cu coada ochiului în toate părțile.

„Ce păcat că m-am luat cu cititul, mai tot drumul!” La asta se gândea acum, dîndu-și seama cu părere de rău că nu va putea să rămîna pe loc, prea mult timp. Luă în mîna stînga geamantanul și o porni așadar după ceilalți citivi întîrziți, spre ieșire. Întreări, apoi, bulevardul cel lung și puținele siluete care se destrămau, parcă, pe trotuare, spre casele lor, din noaptea orășului și se grăbi, la rîndu-i, dorîndu-și în gînd să găsească repede strada cu numele stînt.

„Ce bine că ceferistii stau todeauna pe lină după și deci în preajma gării! Sper să am noroc. Și poate că o să se termine repede, totuși”. Așa credea Popescu-Buțeo. Si tot așa medîtînd, intră în strada în sfîrșit aflată. Schița curierului se dovedise, așadar, clară. Acol se grăbi să dea de casa consorțivă. Abstractînd totul, ca de obicei, și gîndindu-se, prea mult și prea absent, parcă, la ce ar fi trebuit să facă și la cit a făcut din tot ce-i fusese recomandat, a revenit mai greu, apoi, la realitate. De aceea,

George botez

prima împuscătură l-a făcut doar să tresară puternic. Dar imediat... n-o reacționat în niciun fel. Dinșpre capătul străzii s-a tras însă iar. Rămăse nemişcat și era o țintă ușoară, chiar în întunericul acelei nopți. Împuscăturile se apropiau, totul dura numai clipe, iar pași dumozii se precipitau, în ritmul unui țîgnal de polițist, probabil, de prin preajmă. Conștienți de tot ce se întîmpla, cei doi bărbați au ieșit totuși, din curtea casei consorțivă, cu aerul cel mai firesc din lume. Riscu. O stiau. Dar nu aveau de ales. Trebuiau să-l iașă în întîm-punire. Și să încerce să salveze... ce s-o putea! Aveau să vadă... „Trebuie să avem grijă de stejar”, s-a grîbit să le spună Popescu-Buțeo, dar se cunoștea că era încă buimăcit. N-a auzit bine ce i-au răspuns, le-a simțit numai urerii puternici. L-au încadrat și l-au reintroivat, parcă, silindu-l să meargă în pasul lor și să alere apol. „Știi, nu m-a urmărit nimeni, nu-mi dau seama...”, asta încerca să-i convingă, alergînd între ei, dar împuscăturile se înmulțeau în treime și nu te puteai aștepta la vreun răspuns. Cei doi bărbați tăceau, oricum, alergînd mai mult repede, prin străzute pe care le stiau probabil prea bine, dintr-atîtea alte dați...

„N-are să se termine, Buțeo, cum trebuie și nici măcar nu ești înarmat”. Îl străfulteră apoi prin creier, simțînd în același timp greutatea tot mai împovărătoare, la alergat, a geamantanului. Parcă ghicindu-i gîndurile, bărbatul din stînga îi prinse mîna și-i preluă geamantanul cu materiale, cu bratul său drept. „De Buțeo să mă știi, așa mă cheamă și-ți multumesc”, atî outu să-i răspundă, alergînd mult mai ușor, astfel, cu mîinile goale.

Nu apucaseră să privească spre urmăritori, înainte de a fi ajuns, vădit nemulțumiti de traseul ce le fusese impus, la oca de mîrdată, a Căcinei. Pe ultima stradă, de pîldă, o uliță întortocheată, de fapt, cotiseră, în final, fără să mai aibă vreun drept de alegere. Cei doi bărbați au stînt-o, dar nu mai rămăse nimic altceva de făcut... Ce puseseră mai greu în balanță o-nclinare, oricum. Așa că urma „cădere” lor și a tovarășului de leătură. Buțeo, cum zicea că-l cheamă. Dar îi salvaseră, însă, pe tovarășii din conducere, pe ceilalți participanți la constătuire.

Cine nu știe, doar că...? Da, că într-un oras atît de mic, o urmărire ca aceasta, de noapte, avea să fie mult mai mult decît suficient pentru cașoartele și curiozității pentru curioși destentați din somn, pentru letea cea eternă a evenimentelor puțin probabile, la urma urmei?!

Așa că, în urmă, tovarășii lor aveau să plece, pe rînd și să dispară din casa consorțivă, redevenită, apoi, locuința cea modestă a cuiva, a unui anonim oarecare, pe cine îl va mai interesa, asta, după un timp? Și încă în mod deosebit?!

nera ploii care făcea să ne pătrundă frigul pînă în măduva oaselor. Greu mergea pregătirea atacului de noapte. Deasupra Careilor filitau necontenit rachetele fasciste. Încarcări cu tot echipamentul și armamentul de război înaintam tăcutii prin noaptea orăbă, viscoasă. Cînd am ajuns la calea ferată de lîngă marginea orașului, trecuse de miezul nopții. De-acolo trebuia să ne aruncăm, în zorii la atac. Dar tot acolo ne-a țîntuit un foc repede a un prăpăd. Fasciștii trăgeau asupra noastră cu tunurile și cu brandurile. Nu ne văzuseră, ci doar ne simțiseră. De aceea și tragerea lor erau dezordonate, nu ne produceau pierderi mari.

S-au refăcut legăturile telefonice. Prin ele s-a comunicat revenirea asupra atacului ce urma să fie dat în zorii. Trebuia dezlîntul un atac de noapte, prin surprindere.

Brandurile neînfruntatului sergent-major I. Gheorghe Amărăuții, care trebuia să mă sprijine în ultimul asalt, se afundau în noroi. Mitralierele erau și ele așezate pe ranite, așteptînd să-și reverse focul ucigător. Oamenii, desceiați din noroi, stăteau aplacati cu mîinile înclătate pe puști, pe automate sau pe puști-mitralieră. Nimeni nu vorbea, nimeni nu șoptea. Întreaga companie, tot regimentul erau o incremenire neagră. Nici la lumina rachetelor nemtești nu se putea distinge pămîntul de oameni, alii era de groasă întunecimea. Timpul se comprima în secunde, ascundele bubulau în inimi, pocneau în urechi. A fost așa, ca o filifire de ariol... Cîmpul cel viu s-a scuturat, a icnit. Potopul de umbre — soldații regimentului — s-a dezlîntul fulgerător asupra orașului Carai. Dusmarul, desmețic, a dat drumul focului, un foc încurcat dar puternic. Din sprîncile noastre au început să trăgă artileria, brandurile, mitralierele, toate armele, vula văzîndu în flăcări, în trosături. Bravii ostași ai sublocotenentului Ionescu, vitejii plutonierului Neagu, încăl compania mea și compania locotenentului Costache, toți oamenii tuturor batalioanelor, diviziei, înaintau strigînd năprasicul „Uraaaa!” lovind cu puștile, cu lo-petile, cu baionetele. La ivirea zorilor, oamenii noștri a'uncau grenade în ultimele puncte de rezistență ale hitleristilor din centrul orașului.

În jurul orei zece, la 25 octombrie 1944, bravii noștri ostași au ajuns la bornele adevăratei frontiere de apus a țării. Salvele victoriei au răsunat prelung. Oștenii au lîtat în mîini fărîme din străvechii pămînt românesc, l-au săcutat și apoi, cu ranite, cu arme și gloanțe, cu mitraliere și aruncătoare, cu tunuri și obuze, au trecut dincolo de frontieră...

Cineva, nu se mai știa exact cine, pusese că el crede că sînt vinovați. Acum tot credeau la fel, era și mai simplu, de fapt, apa trebuie să fie rece ca ghiata, la ceasul asta de noapte, bărbății aia trei nu stau degeaba acolo, în mijlocul valurilor... Într-adevăr, cei trei rămăseșeră înghesuți unul într-altul și însingurați de cei din jur. Dar, în preajmă, toți oamenii le strigau să iașă, vroiau să-l scoată din apă și debitau, între timp, versuni de tot felul:

„Au tăiat cu cuțitul un prieten, ba nu, s-au băiut pur și simplu, un altul îi văzuse jefînd, citiva adolescenți se plîngeau de fețele lor...”

„Ei trei stăteau, însă, drept și lîntii unul de altul, rămași încă acolo, în mijlocul valurilor, se cunoștea că diridua de frig, așa c-au trebuit să-și amintească de sovoalele de la fund, de apa mai caldă, care rămînea todeauna acolo. S-au ascundut, ca la un semn, aveau să se mai încălzesc puțin. Dar cei doi maluri s-au neliniștit, zeci de mîini au aruncat pietroaie, alții, doar curioși, au așteptat. Au așteptat să se lînce, să scape, oamenii ceilalți de pe maluri. Se dezbine cumva, todeauna aștepti citiva deosebit de la o dandana ca asta...”

„Mai apol, ritul s-a tulburat. Prima spinare a apărut la icnit de durere, pietroaiele înseamnă cel puțin asta, apol le-au primit răbdători, totuși și nu te lași doborît prea repede și să sperii, mai ales, cit poți mai mult... În lexea ei, a doua spinare o ajută pe prima, a treia n-a mai ieșit, dar asta duce un foc bine țîntit, de împartă, desi erală inițial, cu cealaltă, nu poți sau nu-ți vine să meditezi, oriînd, la tot ce ai învățat, despre aceste idei metafizice, dir asta-i altceva. Pe mal îi așteptau așteptii, cineva îi scoțise sau doar vroia să-l scoată vinovați, în fond...”

Oameni au dat să pună mîna pe el, să-l întrebze ce si cum, să-l pedesească, de va trebui. De lîngă o mașină neagră, luxoasă, ivita acolo nu se mai stia cum, a lîntit însă un bărbat, făcîndu-l se-mne autoritate polițistului.

„Sînt comunisti a urme și-i areștam pentru siguranță...”, zicea mîinile ei de siguranță? Răspundînd răspunsul, instantaneu, frontiera des-părîndu-se, după un alt rost. Petroaiele lînteau apol din nou, năoznic. Pietroaiele lînteau parcă și mai bine, acum, iar cercul de oameni s-a închis, amenințînd în altfel...

„Dat-le drumul, satul va omorîm cu pietre”, au somat oamenii, așteptînd, dorînd, hotărînd să-l elibereze pe cei la a căror arestare contribușă și el, nescînd cum s'au lucrurile. Si-au tăcut o clipă, așteptînd tot atît. Într-o liniste mare.

Dar agentul acela, civilul care făcea pe seful, sau, cine știe, poate chiar era vreun granțurc mai mare, nimeni din multime nu-l știa, a tras repede. A tras de două ori. Era profesionist, se vedea, și-a tras foarte repede. Pentru ca pietroaiele l-au lîbit și l-au amuțit de-abia apol. Numai pe el. Toate, pe el! Ca toți ivindu-se totuși, cîntă polițistii și-au aruncat armele. Si-au plecat, unul cite unul, străcîndu-se stîngheri și-au mîntea care le făcea totuși loc.

„Amcele înșale...”

„Sîntur, iarăși alături, cele trei spinări au pornit apoi, purtate de multe mîini. Se făcea dimineață. Purtae de mîinile oamenilor, cele trei spinări, au pornit, așadar, către dimineață. Și spre lumina?”

Se lumina, într-adevăr, tot mai mult. Si oamenii care-i purtau s-au cunoscut între ei, birlădeni, de nădejde, cum se știau. Și oamenii s-au înleș, din priviri, numai. Si oamenii au hotărît să meargă cu cele trei spinări, înainte, către lumina, ce le părea cumva deosebită, acum, a acelei dimineți.

alte literatură postă redacției

DANA COSMA: Ne trimiteți de la o vreme, niște pagini în versuri sau în proză foarte nebulosă, confuze, de neînțeles (lucru grav și de grafia din paragrafii indescifrabilii). E de sine înțeles că, în asemenea condiții, ostentala dv. riscă să rămână cu totul inoperantă, nefolositoare.

C. PETRU: Balada diavolilor marșuri, deși încă nepusă la punct, plină de stângăcii și nesigurante prozodice, pare ceva mai structurată pe un sens, pe un motiv. Celelalte două, risipite, indecise, par să nu știe încă ce vor să spună.

ANDREI NICOLAE: Două lucruri curate, sensibile, rotunde: „Revelație”, „Palmării”. Celelalte, nu lipsite de unele calități, rămân totuși imprăstiate, insuficient cristalizate.

DANIEL TEODORESCU: Sint auzicii bune, în aceste lucruri de inteligență și fantezie, pline de idei și imagini îndrăznețe, interesante. Există, firește, și o anumită lipsă de experiență și de mestesug (care face ca, uneori, textele să rămână greoaie, incitice, aglomerate, lipsite de fluiditate și naturalețe), după cum există, înerezit, și un mare apetit al frondei și paradoxului, al expresiei și metaforei șocante, pe care aceeași lipsă de experiență îl lasă uneori să scape de sub control și să așeze pe hirtie lucruri ostentative, foarte neconvingătoare. Dar cele mai bune pagini de acum („Concediu”, „Metamorfoză”, „Soltitudin”, „Numire” și, mai ales, „Obesie”) — care ar merita un efort de concentrare și finalizare mai atentă — ne permit să așteptăm bune rezultate viitoare.

STAMATE: Sint unele semne timide, de început. Merită să exersați în continuare, dar,

mai ales, e necesar să acordați studiului și lecturii cea mai mare atenție și cea mai mare parte a timpului dv.

A. PETRIȘOR: Sint unele lucruri promițătoare, dar proprietatea și acuratețea expresiei mai lasă de dorit (aglomerări de vorbă parazitare, nebulozitate, etc.). Distanță, „Obesie”, acumulații, „Căpătarea”, cele mai apropiate de reușită (în „Rezervă”, numai finalul ajunge la poezie, după o înșirare de imagini confecționate, uscate, fără ecou).

BOGDAN T.: Felicitări! (N-am avut nici o îndoaială!).

LISAVETA POENARU: Sint multe pagini de versificație onestă, niște discursive, fără relief deosebit, fără undă lirică. Dar sint și câteva în care se simt niște înzestrări mai mari, încă nevalorificate indeajuns, care ne îngăduie să sperăm în reușite viitoare mai semnificative: „Singurătate”, „Despărțire”, „Prietenul”, „Impas”, poate și „Bucureștii vechi”.

T. SERBAN: Nu prea se potrivește preferințele și evaluările, ceea ce, la urma urmelor, e în firea lucrurilor. Din versurile de-acum (în general, mai alabe ca sălădă) două „Condiții neînrutite” și „Copilărie” pot fi menționate, dar fără „notă de trecere” (adică de publicare). Mai interesantă (de fapt, singurul lucru cu adevărat important) îndrăznețului de a pătrunde în facultate (sperăm să ne dea o veste bună!). Oricum, această luptă (care e, în fond, luptă pentru salvarea dv.!) merită, în continuare, toate eforturile de voință, de pregătire de forță, în timp, nu trebuie să vă lăsați învadați de acea rău de „cine bătu”, de „ne-dreptății al vieții”, care duc „luptă de clasă” cu vitrinele restauranților de lux etc. A-cestă „apă neagră” e în stare

să vă ucidă sufletul și să vă pustiască tinerețea (!!).

I. CRAIOVA: „Incertitudine”, „Jalbe”, „Pescarul într-un lăncedem”, „Hanul din vale”, „Prinz de datină”. (S-au tvit o serie de dificultăți în transcrierea textelor dv.; pe viitor, vă rugăm să apălați la o mașină de scris).

DAOS: Nu era nici o bănuțală, ci o simplă constatare: versurile erau leit „made” !... (Cit despre hot, dacă merită cumva acest calificativ, el rămâne, deocamdată, după o vorbă veche, „neamștor cinștit”!). Cele bune!

Vasile Genes (ceva, în „Stuijnd riu”, „Florile”), A. A. Oprea, Iulian Trystar, Gh. Oprisan, Francisc Forca, Lucian Pirjol, Aurel Zăhean, Mariana Onel, M.V.F.S., M.V. Filon, C. Arăpaș, Ion Benea, N.R. Alexa, Ion Răducu, Gh. G. Naum, Leonida Galben, Emil T. Nicolae Maries, Geo Cristian, I. Tatu, A.X. I. Fascal Negroescu, Nicolae Stancu, Liviu Pavelescu, C.D.P. București, Călin Nicolae, Constanța, Mariana Colțatu, Cătălin Isman, I.R. Salșovia (mai bine, în „El peste lină și în...”), Nicolae Vlăduț, Darie Daniș, Gh. Dragă, Alec P. (ceva, în „Pășările”), Valentin Buhoci, Vlad Viteleanu, Constanța Tăslău, Martin Culeea, Eusebie Cănuș, Mișcă Doțoi și Alma Măter, Nicolae Benea, Ionel Bălan, Ioan C. Girboveanu, D.B. Corbea C. Farcaș, Iakim B. Mal, Cristian Ovidiu, Gh. Florin, Al. Condurăș, Lăcrima Volevod, Petreț Lupu, Adr. Vulpescu, Gabriela Vișan, Make P., Taria Măruș, Petru M. Stoian, Dimitrie L.N., Nicolae Miron: Incercări de nivel modest.

Geo Dumitrescu

N.R. Manuscrisele nu se înalpoiază.

Pace

El priveau îmbrățișați unul pe altul, în tăcere, și stăteau prunc și copil pe prin minune, femeile nebușă legăna un balovan învelit în scutece, liniștea era tulburată de scârțitul unei uși ce ducea nicăieri. O orăntie trecu ciugulind în ochi, în ochi o mărgea fermecută și nimeni nu credea că războiul se terminase definitiv, îl credeau ominat pentru altă dată.

BORIS MARIAN

Definiție

Amintirea? O iconă în care un copil mușcă din miezul unui horbuș, pe un cimp cu pini făcute de obuz.

NICOLAE ALEXANDRU VEST

In furtuni

Fintina ca o viață în pieptul pământului așteaptă de milenii cu mina întinsă spre cer — este un semn de răbdare pentru pământ, pentru țărani — și iarna se nădărnicește cu pieptul desfăcut în furtuni.

MARIN CIORANU

Rădăcini

Virsa mea e cu un epolet aurii pe umărul muntelui. Mă răspîndesc în patrie, locuim totuși în rădăcina ei peste care se așează numele vostru.

MIRELA CRISTOFAN

Datină

Pe coastele vechilor grădii nedele pămîntese ne consacră, alaiurile bucurii arice, mătoșe, satele primesc cu prin minune, și apă. La fiecare pas se întinde o mină de fum, o cană de lut albastru, un ulciur cu lapte care te îndeamnă să rămi aiopate, pierdut în miresmă de bouri și fin.

MIHAELA COSMETO

Desen de Raluca Grigoreca

Ritual de început

Firul de iarbă, Lăcrima nopții, Zăfirul, Curgerea, Zborul. Și prețindem înzestrările din zori pe lumina corolilor aprins retrăzite... lăță ce tulburătoare poezie lucrind la amfora zilei din care vom sorbi, împreună cu țara, înalte sărbători de lumină.

AUREL ALBU

Pină la capăt

Pină la capăt, oricât e de greu, în freamăt-adein al poporului meu, în fapta și spiritul lui cîntat nu-n urlet, cu pumnii în piept să mă bat

Pină la capăt cu cei înhormați la carul vechii din munții Carpați, cu marea și codrul camori ascunzînd, cu taina luminii de dor și de gînd, departe de spirituoșii și pervers croindu-și, vremelnic, absurd univers, departe de duhul servil și lacheu străin înălțării poporului meu.

Pină la capăt, puternic și blînd, cu patria-n singele meu luminînd.

PETRE VLAD

Toamnă Insořită

O toamnă blîndă insořită toată, Subțire, ca o fată din povești, Privindu-mă, ca mama-mbujorată Mă poartă prin pădurile-l cărești, Prin lunci și prin zăvoaie încoate, În rîuri lungi de brumă, fără punți, Unde bat minji-n pîntece lăsuți De iepe, nechezînd, pină sub munți, Să mă adoarmă poate-n clăia lunii Albastru pace-a rodului culces, Sub cap cu gîlu, cum făceau străbunii, Să pot visa la tine mai ales; Nespus de dulce prea frumoasă țară, Incînd-n briu na soare tricolor, Pină voi deveni o primăvară Schimbîndu-mi toată dragostea în flori !..

ION CRAIOVA

Dor

aici sau acolo la fel liniștea te înconjoară cu gheare dulci gelatinoase dar ție îți amintesc de cîmpurile roșii de victorie macilor sălbatici năvălind în rama goală și vei lipsi în perioada binecuvîntată dintre muguri și frunze ce bucurie comora corolilor verzi pentru tine va fi din loc în loc pătată prevestitor de fragil roșu sălbatic care se stinge la cîteva clipe după ce e depărtat de pămînt.

VIORICA IONESCU

JURNAL DE POET

Croatia

am stat cîteva zile la Zagreb cu doi ani în urmă între acești oameni harnici și iubitori de natură mai ales de abstracți Adriatici pe care, în s-o revadă aproape la fiecare sfîrșit de săptămîni în tot cursul anului. Universitatea din Zagreb pe care am văzut-o mi-a rămas în mine ca una dintre cele mai bune pușe la punct din Europa, bibliotecă și săle de curs, numărul mare de studenți și mai ales diversitatea în țămîntului umanist, mulțimea diverselor studii, aproape toate ale pămîntului, unele frecventate de un număr foarte restrîns de studenți cum de altfel este obiceiul în toată Europa, dar așa se face știința, astfel se păstrează moștenirea trecutului umanist și din generații în generații.

Se predă și limba noastră la Zagreb, cum se predă și rusa, cîneșna și ebraica veche ca să nu vorbim de limbile clasice samscrită, latina și greaca și absolut toate limbile europene.

La Unionea Scriitorilor din Zagreb am primit un număr mare de cărți de poezie traduse

în limbile de circulație europeană, tipărite acasă sau în edituri vest europene, editate bilingve. Tot ce-l valorează în cultura lor este tradus și la îndemîna celui ce vrea să cunoască tradiția și vîndicarea acestor oameni.

Catedrala orașului la care s-a lucrat veacuri de-a rîndul păstrează un perete vestic întreg, săpate în piatră, textul cel mai vechi de limbă croată iar într-o nișă o operă a marelui sculptor Mestrovic.

Zile de-a rîndul am urcat dealul bisericutei și al casei memoriale ce păstrează cîteva capodopere ale sculpturii aite de inrudit cu Anghelele noastre în multe privințe. Dar despre toate acestea voi reveni în amanunt la vremea potrivită. Ceea ce păstrează în memorie ca o comoră este un grup de cascade și lacuri de la Pitivice, o minună a Europei, pe care l-am străbătut de două ori, a cărui frumusețe este paradisiacă.

Ioan Alexandru

REVISTA STRĂINĂ

● CENTENARUL ENESCU este marcat în strătinate de numeroase manifestări în cadrul cărora personalități ale vieții culturale și artistice, muzicanti de prestigiu, reprezentanți ai caselor de cultură și ai teatrelor și televiziunilor magiază personalitate cel mai de seamă compozitor român, unul dintre cei mai mari muzicanti ai secolului nostru. În deschiderea Festivalului Internațional de muzică de la București în cadrul unei conferințe de presă, a fost anunțat că această prestigioasă manifestare va se desfășura sub semnul centenarului marelui muzicant român, Werner Buhmann, președintele fundației Festivalului, a evocat personalitatea lui Enescu iar cunoscutul critic Walter Labhardt a elogiat opera marelui compozitor subliniind caracterul profund umanist al acestuia, legătura organică dintre comorile muzicii populare românești și principalele creații enescușiene. Cu această ocazie a avut loc un recital cu fragmente din creațiile Enescușiene în sala pînteră din București cea mai vernisată a expoziției închinată Vieții și operei compozitorului român. ● La Rouen, Asociația de prietenie româno-franceză „Ion Creangă” se organizează o manifestare dedicată lui George Enescu ● Postul mexican de Radio „Xep” a difuzat două emisiuni consacrate Centenarului Enescu. Au fost evocate personalitatea și activitatea compozitorului român și au fost transmise fragmente din creațiile enescușiene.

● UN MONUMENT în memoria lui Friedrich Engels a fost dezvelit de curînd în Austria, la Wuppertal. Ridicînd acest monument, orașul natal al lui Engels a adus la activa amintirea lui Engels, sculptorul vienez Alfred Hrdlicka, care după propria sa măturare nu a intenționat să ridice o statuie în onoarea lui Engels, ci să sugereze ideile revoluționare ale filozofului, sculptat într-un bloc de marmură înalt de peste 3 metri și greu de 8 tone un muncitor care rupe lanțurile robiei.

● AL ȘAPTELEA festival al filmului african a desfășurat la Ouagadougou, capitala Republicii Volta Superioară. Au participat filme din majoritatea continentului negru, remarcîndu-se caracterul multicultur și diversitatea tematică a acestor filme. De un juru format din personalități ale culturii și cinematografului din Africa a fost atribuit filmului „Dilem” aparținînd regizorului Kramo Fadika (Republica Coasta de Fildeș).

● ANUL ACESTA se aniversază în Franța centenarul școlii scoțiene James Barry, care a statut pentru prima dată învațarea medicilor gratuit, alții și obligatoriu. Cu acest prilej la Centrul Georges Pompidou s-a organizat expoziția „Școala publică la 100 de ani”, care reconstituie documente, fotografii, gravuri, obiecte, atîșe, manuale școlare din acea epocă. A fost de asemenea reconstituită o clasă tip 1841 cu pupitrul, cu catedra, dalupurile, hîrtiile sale și bînduțele cu tabla pe care scriau copiii de acum 160 de ani.

● S-AU ÎMPLINIT 100 de ani de la nașterea sculptorului român Leontina Lăzărescu. Personalitate a artei moderne, de fapt unul dintre „clasicii modernismului”, după cum îl numesc exegeții săi. Cu acest prilej la Duisburg, orașul său natal a organizat o serie de manifestări între care se remarcă o cuprinzătoare expoziție omagială care încearcă să adune sculpturile pe care Leontina le-a creat în timpul vieții, opere care astăzi fac cinste multor muzee din Europa. În țara operelor sale, expoziția va adăposti capodopere ale marilor săi contemporani: Brâncuși, Arhipenco, Modigliani, Heryat și alții, unul din începuturile de drum al artei secolului 20.

● PRINTELE cele mai importante obiective ale actualului plan cincinal al Uniunii Sovietice, în domeniul culturii se numără construirea clădirii Muzeului de stat de artă al U.R.S.S. precum și Muzeului de artă din Moscova. Se vor inaugura circuii noi la Chîngin, Ivanovo Kostroma, Așhabad, Karaganda. Se va încheia renovarea Teatrului de artă din Moscova, a Emiliatului din Leningrad și a Conservatorului și Conservatorului „Ceikovski” din Moscova. Vor apărea noi teatre, săli de concert, școli de artă etc. Pentru cultura tineretului, în curtea muzeului de artă se va încheia un teatru de creație, pină la sfîrșitul anului 1985, a unei largi rețele de bibliotecă republicane și regionale pentru copii și tineret.

● LI BAI, pseudonimul lui Taibai, este unul din marii poezii al dinastiei Tang. El a trăit între anii 701-762 și și-a petrecut o mare parte din viață în vechiul oraș Quiguan din districtul Jiangyou. Act a fost deschis de curînd un muzeu dedicat poetului, care reface atmosfera secolului 8, cînd Taibai a compus nemuritoarele sa opere. Muzeul a fost amenajat într-o clădire veche a cărei arhitectură a fost inspirată din stilul propriu dinastiei Tang. Au fost reconstituite după diverse măști și documente de epocă cîteva încăperi precum cabinetele de lucru al poetului, cîteva săli care adăpostesc colecții de artă, de cărți etc. În curtea muzeului se găsește mai multe stiele datînd din vremea dinastiei Ming și Qing. Unele păstrează sculptat, portrete ale lui Li Bai; pe altele sînt săpate în piatră întregi poeme.

● DE UN DEOSEBIT INTERES din partea publicității și a presei s-a bucurat recenta expoziție pe care muzeul Rodin din Paris l-a consacrat-o faptelor lui Churyo Sato. Prezent pentru prima oară în Europa, Churyo Sato este considerat ca unul dintre cei mai reprezentativi exponenți ai sculpturii japoneze contemporane, fidelă tradiției figurative. Născut în 1912, și își începea marea carieră artistică abia după 1930. Maestrul al portretului, Sato căută în fiecare lucrare un caracter uman care să definească realitatea fizică și spirituală a țării sale și a poporului său.

● O ADEVĂRATĂ istorie a circuitului francez realizează Muzeul Artizului din Paris într-o expoziție de afișe de circ. Din fondurile Muzeului cit și din colecții de artă, de cărți etc. În curtea muzeului se găsește mai multe stiele datînd din vremea dinastiei Ming și Qing. Unele păstrează sculptat, portrete ale lui Li Bai; pe altele sînt săpate în piatră întregi poeme.

Prezentul nostru cel de toate zilele

Urmare din pag. a 3-a

gial în epoci revolute a început să nu mai fie o condiție a adevărului, chiar trecutul nemăfinit considerat doar o sursă inepuizabilă de vitamine pentru un prezent care trebuie să se prezinte cât mai doțofan.

Etapele literaturii noastre post-belice au început să se diferențieze, să existe și să se succedă. Reconsiderarea unor ani a ajuns să fie prea puțin pentru autorul care refuză să trăiască într-un vechi trecut. Schemele acțiunilor au apucat să se lărgească, problema începînd să se pună în sfîrșit la nivelul înzestrării fiecăruia. Eroul negativ nu mai este neapărat un director adjunct, vicepreședinte sau profesor. Problema nu mai sînt aruncate neapărat pe umerii unor personaje auctoriale. Cotidianul intră tot mai mult în literatură, el devine art de literatură, ori chiar și reale, ele nu se rezolvă întodeauna roz-bombon. Citeadată nu se rezolvă deloc.

O lungă înșirare de autori este posibilă în această listă a celor ce scriu despre un prezent recunoscutibil.

Narătumea a lăsat dintr-o artificială „unitate de acțiune”, prezentul a devenit implicit (indiferent dacă protagonistul poartă caftan sau bască), iar spațiul tinde de multe ori să se constituie în creații spații imaginare (nîmle nu e nou în istoria scrierii), acceptînd riscurile pe care le suportă un gospodar atunci cînd își îngrădește ograda: locul acela devine la discreția lui, dar el trebuie să se obișnuiască și cu recunoașterea simultană a faptului că lumea largă din partea cealaltă a gardului rămîne a celorlalți. D.R. Popescu, Eugen Ungureanu, Ștefan Bănușescu, Marius Tupan, Horia Uricaru au creat lumi fals imaginare în care — spre lauda lor — ne-am plimbat și noi de atîtea ori. Există și reversul, acela de a te baza pe spațiul documentar strict atestabil pentru a le popula cu spiritualități date în contextul nelimitat al umanului (Vasile Andru, Florin Bănescu, Alexandru Deal, I.D. Teodorescu). Tînărul nostru își poate invita foata colegă la cofetărie fie venind de la Turcu Vechi, fie din Vlada, de la Trei Ape sau de alturea.

În legătură cu limitarea formală a spațiului și a timpului, trebuie însă precizat că actualitate este în primul rînd la nivelul problematicii și în al doilea rînd sau deloc la cel al recuzitei.

Am încercat și încerc în continuare să scriu o istorie spirituală a unui loc determinat prin conștiința prezentului pe care îl respiră. Și dacă acest prezent conține în mod inevitabil atîta istorie în sine este la fel de inevitabil că și istoria scrisă acum nu se poate leada de conștiința autorului contemporan. Mie Lugojuț de

Desen de Simona Pop

acum un secol mi s'apune cu totul altceva decît t-a spus Lugojuțiorul său de atunci. Prezentul, dar mai ales actualitatea depind de privirea celui ce mîșcă recuzita.

3. Un ciștig net al ultimilor ani mi se pare modul în care este privit faptul direct de viață. Cred că trăim momentul în care, după multă vreme, omul de pe stradă intră din nou viu în literatură. Mihai Sin, Gabriela Adamescuanu, Mircea Nedelcu și alții alții ne oferă realitatea imediată cu care ne confruntăm și ne confundăm din toate biografiile contemporane. Un caz tipic mi se pare Alexandru Papilian ale cărei ultime cărți au fost comentate atîte de superficial. Deja „Făpturi neînmămate” reprezintă o contribuție însemnată în domeniul discutat, pentru că recentele „Principii de iubire” și „Miceli” să completeze un tablou — sint conștins nerminat — care se constituie trăind și întregă puterea prin acumulare. Toate făpturile neînmămate ale cărtărilor lui Alexandru Papilian sint acele ființe care n-au nici o importanță atunci cînd sint singure, dar care devin o forță din clipa în care se adună mai multe la un loc, par să spună autorul. Prozele sale dau aceeași impresie: minore cele mai multe în parte și de temut atunci cînd le citești

Factor de conștiință

Urmare din pag. 1

mai mare măsură din munca și viața poporului, să servescă poporul. Trebuie să înțelegem unele concepții cosmopolite, care se mai manifestă și la noi, potrivit cărora arta și cultura patriotice ar aparține unei perioade din secolul trecut, că acum nu mai sînt la modă.

Sigur, marile valori ale culturii noastre clasice și contemporane își ocupă firesc locul în mîntea și inima cititorilor, în conștiința publicului. Valoarea și timpul creației se conjugă la timpul istoric mereu concret și mereu prezent prin succesiunea și ființa însăși a tuturor generațiilor și nu putem decît să subscriem la un asemenea îndemn și să ne facem din el se poate mai autentice și mai prezente. Un fenomen de viață, fenomenul cultural-artistic nu se poate fragmenta pe porțiuni de timp densitate sau nu ci, unitar, se leagă prin scara însăși a valorilor de tot ceea ce s-a născut și de chip concret de împlinire muncii și vieții sale poporului, de tot ceea ce s-a fărîșit și se fărîșește în libertate și demnitate pe pămîntul țării. Patriotismul a fost și rămîne una din condițiile supreme ale creației.

Despre Blaga cu un tînăr siderurgist

Urmare din pag. a 3-a

elevi, studenți, țărani, muncitori, tehnicieni, profesori și învățători, veniti din toate județele țării la Sebes-Alba ca să recite, nici mai mult dar nici mai puțin decît Blaga, într-un concurs de recitari-atoratori, înscris în prima manifestare națională organizată la Sebes, acasă, în memoria marelui poet ardelen. Dar au fost ! Și trei sere la rînd, de fapt trei nopți tîrziu — stelele luminau todeoauna deciziile jurului — am ascultat, am trăit, m-am îndestulat sufletetse de versurile lui Blaga rostite, firește, uneori cu stridențe, cu tonușe prea aspre, și în general prea strigăte, dar cel mai adesea, într-o comuniune atît de fidelă cu textul încît nimic nu te putea împiedica să-ți imaginezi băieții și fetele-acelea din Rădăuți și din Giurgiu, din Satu-Mare și din Constanța, din Făltău și din Rimnicu-Vilcea, năposiți în vara fierbinte din mîncuș Cîmpului Transilvaniei cu tenurile de noapte, ca să alunză la selectiile de dimineață, pe scenă, morti de somn dar plini de nădejde, rostind mesele înalte din „Nebănuțele trepte” și „La curțile dorului”. Ajungea chiar și-atî: faptul că un adevărat „popor muncitor” de tineri veniți, benevol, din toate hotarele țării, conviețuiseră intim, cu poezia, la studiul său, sigur, pe Blaga, truderisă să-i pătrundă rostirea și taina, înainte de a pasi cu acea minunată timiditate pe scena încetă-n lumină. Da, mă gîndesc că era destul chiar și atîta „culturalizare” în masă, pe opera unui mare poet al literaturii române, sub auspiciile unui festival închinat artiștilor amatori.

Dar a fost și mai mult. A fost să fie mai mult, fiindcă între băieții și fetele acelea au fost „voci”, prezente absolut remarcabile, excepții cum rar întîlnesti chiar și prin teatrele de tradiție din țară și din București. Mare-

Patrie, politică, poezie

Urmare din pag. a 3-a

căci un asemenea produs refina lirica pură a mișcării de agitație iar nu obiectul ei nemijlocit care poate fi pieritor.

Proportia liricii „patriotice” și „politice” într-o literatură este dată în fond de istorie, văzută global, precum și de momentele cronologice izolate. Literatura italiană e „politică” odată cu Dante și în Risorgimento, fiind, în această a doua intruchipare, și pigmentată „patriotic”, Spaniolii sînt înclinați către lirică „patriotică” prin aceea că sentimentul național este la ei o trăsătură aproape consangvină. Francezul e „patriotic” în poezia războiului și politic atunci cînd este „revoluționar”. „Patriotismul” liric german pare a veni dintr-o înrădăcinată fervoare metafizică și este „politic” de predicție în „Sturm und Drang” și în expresionism. Astfel de disociații pot fi verificate și în altfel de geografii.

Dar literatura română? Ea este imnică odată cu Dosoftei, slăvindu o Moldovă arhaică în ritm de verset, e „politică” la Antimih, atunci cînd vom dovedi că „Istoria igerifică” se poate verifica. „Politică” multă reiese și din poemele cronografice ale stihurilor luministi, ca și din ceea ce ne-au lăsat paspoștii, contemporani cu Rigas și cu eteristi. Mult patriotism poetic stă în istoria lui Bolintineanu, ca și în pastelușele lui Alexandru, care e un poet „politic” al momentului în „Ostași noștri” și nu doar acolo. „Patria” emnesclăne și un Eden unde spiritul se întoarce regresiv, iar „Scrierile” sînt în general și nu doar ele, „politice” redusă la prototip, Estetul macedonski dezbutea cu producții pe teme patriotice, intrarea lirică din jurul momentului 1918 este „politică”, intrucît agită un sentiment public, și „patriotică” fiindcă vehicula această matrice în chip de obiect poetic (Goga da exemplul notoriu). Ceea ce azi este politic în lirica lui Ion Gheorghe provine din amplificarea unui simlămint patriotic arhaic și din ideea că lumile cronologice se repetă. „Patriotică”, și, prin evocarea unei condiții naționale de esență tracică, politică e poezia lui Ioan Alexandru. Nu din alt rationament izvoară „patriotismul” nomenclal, extras din istorie, de Adrian Păunescu precum și galopanta lui poezie politică.

Intr-o literatură, precum este a noastră, unde noțiunea de „patriotism” e confundabilă cu însăși condiția creației libere, a face asadar „poezie patriotică” nu este doar o exprimare estetică, este un act politic, este „politică” însăși.

FESTIVALUL FILMULUI PENTRU TINERET

COSTINEȘTI-1981

O selecție echilibrată din lung metraje, documentare, filme de animație și creații ale cinematorilor în buia mării, pentru momentele actuale ale filmului românesc, patru premii, un jurii din care au fost parte importante oameni de cultură, participarea unor cunoscuți realizatori din toate generațiile, un cotidian al festivalului „Seventia”, dar mai ales un public format din tineri care simțeau o mare nevoie de a se apropia de miza noului, au creat la Costinești între 1 și 9 august premisele unei săptămâni artistice de anvergură. Dialogul public-organizat care asigură unitatea acestei manifestări culturale create de Comitetul Central U.T.C. în colaborare cu Consiliul Culturii și Educației Socialiste și cu Asociația Cinematorilor din România, a dus la importante și instructive concluzii de ambele părți.

Cei prezenți asistau în cele două seri de proiecție cu documentare, lung metraje, filme de animație realizări ale cinematorilor, încercând să ale căi mai apropiate de adevăr de însemnă a trăit asăzi în filmul românesc. Concluzia care s-a impus la sfârșitul festivalului când s-au dat citire palmariesului stăbilii de jurii și de preferințele publicului a fost că omul de film nu poate să dea dimensiune contemporană acestei profesii în afara factorului de constință. Termenul de referință în dezbateri, măsurarea valorii artistice a filmelor în festival l-a constituit actualitatea. Realizările prezentate

în festival erau în general cunoscute, dar văzute aici împreună au ardat ca cinematografia românească a câștigat în incisivitate, adevăr și luciditate. Există în creațiile cinematorilor noștri mai mult curaj, o mai acută înțelegere a rolului și a semnificativității de față, rețea Iosif Demian, Croaziera, de Mircea Danielic, filme de animație Arca de Noe, Șilagi Zoltan și Raport de Ștefan Anastasiu, documentarele Armetica realităă la Scini de Ada Pistiner, Pe Valea Frumosei de Florica Cerndianu, producție I.A.T.C. Arta apărării individuale de Ovidiu Bose Pastină și Cîntec Vădite, de Demian Laurențiu, ale cinematorilor Bumerang și Patru pilule indolente sînt creații care conturează o altitudine, un univers identic. Pentru Iosif Demian, Mircea Danielic, Șilagi Zoltan, Ștefan Anastasiu, Ada Pistiner, Florica Cerndianu, Ovidiu Bose Pastină, Dumitru Damian Laurențiu, actualitatea nu este decît, nu este aluzie, ci teren de încercare a psihologiei omului contemporan. În aceste realizări cinematografice este faptul de viață devine semnificativ, el ne aruncă în dimensiuni cruciale ale existenței, nu lipsesc luminile crude, enunțurile de o extremă duritate în infratrua pînă la ultimele consecințe a adevărului. De multe ori refuzul de a demonstra, respingerea concluziilor explicite instaurează spectatorului deliberat, o stare de incomoditate psihică, li violență sensibilă. Lucru observabil din discuțiile cu publicul pe marginea filmelor prezentate în

festival. Există în aceste creații un acut sentiment al istoriei prezente care le dă marcă și greutate. În acest context filmul de animație trăiește un moment de forță. După Nodul gordian premiu anul trecut la Costinești, definditor între timp a unei cîmpești distincții internaționale importante la Zagreb, Oberhausen, Chicago, Espinho, Bilbao, celelalte producții „Animafilm” prezente în concurs Arena, Raport, Cercul sau în afară de concurs, cele patru filme experimentale ale lui Ion Popescu Gopo, — demonstrează că animația românească este preocupată în mod serios și cu program să-si îmbogățească mijloacele de expresie, să-si întărească personalitatea în context internațional. Acestor modalități particulare trebuie să li se acorde o atenție deosebită pentru că a ele pot deveni în filmul românesc un fel de avangardă a limbajului artistic.

În Festival alături de realizări importante au coexistat și producții în care ideile mor, raportându-se la momente nefavorabile (Eta Morgana). Succesivitatea de momente cu false străluciri descriptive nu pot camufla naturalismul, artificialitatea, efortul minim de individualizare, clișee din biografia personalilor în filme ca Bună seara, Irina, Ana și holul, Cunoșterea epidemica a realității, locul comun al construcției dramatice după telete, caracterizează Partea unei generații și Monumentul solidarității. Lipsa de transfigurare poetică a personajelor și întâmplărilor, incurșurarea mecanică fără fantezie în realitate se întînesc în Mocănița.

Dar Costinești nu a oferit și surpriza plăcută a unor avangardism de prestigiu. Dintre ele se detașează documentarul artistic Mondo Umato, un poem cinematografic, grav și lucid închinat omului, de scriitorul Ioan Grigorescu. Luchian, regia Nicolae Mărgineanu, scenariul Iosif Naghibu a premieră mult așteptată în festival este un film-maglu adus marelui pictor, construit pe forma plastică a imaginii, impresii fulgurante ale unui destin uman și artistic singular. O curgere frumoasă, inteligentă, o transcripție în tablouri cu unele momente de expresivitate picturală datorate operatorului Călin Ghibu, dar cu mediul, figurant imobil. Expresiv arăbesc psihologic al personajului principal (interpretat de actorul Ion Caramitru) care ne ajută să trecem de aparente, să descoperim o hipersensibilitate ultragradă, un om bîntuit de spaimă, de răni tîmuite. Ghicim decolul ipocrișilor din afară sau cuplurile forțe din interior care-l tulbură existența. Dar lumea din jurul său „porețed în sine” și drama existenței sînt două spații paralele care nu comunică suficient.

Sperăm ca aceste concluzii îmbogățite cu cele ale edițiilor anterioare ale Festivalului Filmului pentru Tineret de la Costinești vor aduce un sprijin real la dezvoltarea cinematografiei naționale, la cultivarea competenței și educarea bunului gust al spectatorului tînar.

Ludmila Patlanjoglu

OPINII ALE PARTICIPANȚILOR

IOSIF DEMIAN

— Filmul tău „O lacrimă de fată” s-a bucurat de adevărată toată participarea la Festivalul Filmului pentru Tineret de la Costinești, însumind nu mai puțin de 3 premii (Marele premiu, premiul pentru cel mai bun scenariu, premiul pentru cea mai bună interpretare actriței-masculină) și locul întâi în topul publicului. Cum ai reușit această performanță?

— Nu e performanță. Intenția mea de a face regie nu e legată de o anumite date. Am avut sentimentul de cînd am intrat în I.A.T.C. că un scenograf trebuie să fie puțin operator, un regizor puțin actor, un operator puțin regizor. Meseriile acestea nu se pot ține, ele converg în măsura în care fiecare are ceva de spus și acest film am înțeles înă un lucru ca nu e suficient să pui accentul pe limbaj. Mai important decît forma e ceea ce vrei să spui: mesajul filmului. Cu cît forma este mai bine pusă la punct cu atît mai mult ies în evidență caracteristicile de construcție creatoare, lipsa ideilor, lipsa defectelor. Brusc mi-am dat seama că asta o un defect general al filmului românesc. Avem multe filme bine făcute, dar înțelegerea lor ideatică rămîne în plan secund. Important pentru mine ca regizor era să fiu atent nu cum spun în viitorul film, ci ceea ce vreau să spun. În privința asta mi-a venit bine scenariul lui Petre Sălcudeanu care, dincolo de povestea în sine, avea foarte multe trimiteri de maximă frumusețe și interes. În film am avut un timp fîr polifon al întâmplărilor, dar în clipa în care fundulul, satul, relațiile dintre oameni căpătău greutate, n-am mai dorit să rezolv spectaculos cazul. Rezolvarea firului povestii am lasat-o nedecisă. Mă surprinde plăcut reacția publicului și unanimitatea juriului de la Costinești. Pentru viitoarea ediție a festivalului aș avea o propunere: n-ar bucura dacă într-un viitor apropiat C.C. al U.T.C. ar invita la Festivalul filmului pentru tineret de la Costinești și realizatori tineri din alte țări.

PETRE SĂLCUDEANU

— Ce reprezintă pentru prozator acordarea premiului pentru cel mai bun scenariu filmului „O lacrimă de fată”?

— Am nimerit în cinematografia întâmplător și am rămas un devotat al ei. Filmul este o muncă interesantă și pasionantă pentru mine prin capacitatea lui de a dilata un simplu caz în dimensiunile unui roman. Intins la 13 metri picturați el poate deveni un verdic. Scenariul meu la filmul O lacrimă de fată este un modest semnal de alarmă în ansamblul unei cinematografii. Eu socot că filmele aparțin regizorilor. Și O lacrimă de fată este un film de Iosif Demian. Un film grav în care atît eu cît și regizorul am avut ca preocupare comună actualitatea.

DOREL VIȘAN

— Cu două roluri principale în filmele O lacrimă de fată și Probleme personale și unul secundar în Bună seara, Irina ați fost actorul cel mai prezent în festival. Cu precădere, creația dumneavoastră din filmul lui Iosif Demian a fost determinantă în acordarea premiului, de cel

„Croaziera” — Marele Premiu al Festivalului

Premiul pentru cea mai bună interpretare feminină a fost atribuit actriței Valeria Seciu pentru creația sa din filmul „Bună seara, Irina”

„Luchian” — premiul pentru cea mai bună imagine (Călin Ghibu), locul întâi în topul publicului și premiul special al juriului pentru interpretare masculină: Ion Caramitru.

„Arenă” — premiul pentru cel mai bun film de animație (Scenariu și regia Șilagi Zoltan)

mai bun interpret al unui rol masculin. Cum ați găsit acest personaj?

— M-am apropiat de el cu spaima că nu voi găsi ceea ce îl este specific. Noi actorii avem o mare neșanșă că lucrăm cu aceleși date, cu psihicul și cu corpul nostru. Ca să nu te repeți trebuie să găsești la fiecare rol acel ceva care îl este particular. Acest personaj mi-a apărut la început nebulos și inconsistent. Puteam să „mit trecu” sau patru mari actori, trei personaje celebre, Colombo, Kojak, Ness, dar asta înseamnă marea eroare: căutat să găsești un personaj care să-i conțină pe ei, dar care are o individualitate a lui proprie. Rolul s-a născut după discuții lungi cu Iosif Demian, discuții care au fost încet-încet înscriseră, deci în O lacrimă de fată, Demian n-a urmărit să facă un film polițist ci o radiografie socială, filmul urma să fie un criminal, dar își dă seama că erau mai mulți.

ȘTEFAN ANASTASIU

— Dacă colegul tău de generație Șilagi Zoltan după Nodul gordian și-a confirmat valoarea noul său film Arenă, adevărata revelație a animației pentru festivaliști a fost creația la Raport care a obținut și sufragiile publicului.

— Cred că filmul meu a avut priză la public pentru că este simplu, o înșurire de ilustrații la un text logic, plauzibil și chiar probabil, toamna nu e neapărat actuală, dar pe zi ce trece devine, aproape în clipă faptului că de la asasinul lui reportajului american James Stewart de la Managua, au trecut doi ani. Șocul produs de acest eveniment a declanșat filmul de la bun început în forma în care a apărut pe ecran.

— Cum apreciezi locul animafilm în contextul celorlalte filme prezentate în festival?

— E bine că filmele de animație să fie proiectate cît mai des și cît mai mult cu putință. Legat de festivalul de la Costinești, mă gândesc că n-ar trebui să se concureze pe genuri. Și animațiile cu concurență alături de filme de lung metraj, experimentale, documentare, cu șanse egale. Sint convins că scurtimea unui film nu este un handicap. Cu atît mai mult posibilitățile specifice genului.

FLORIAN POTRA

— Pentru critic, un festival de anvergură celui de la Costinești, în ce măsură este o experiență interesantă și utilă, necesară?

— Poate nu atît în ceea ce privește filmele din program, pe care o de presupus că le cunoaște dinainte (în afară, se înțelege, de cele inedite), ci mai ales în ceea ce privește contactul cu publicul, în cadrul proiectelor, dar și al speciilor — au fost inventate la Costinești! — „discuții” pe nisip, pe plajă, în prezența realizatorilor și chiar a unor producători (în dimineața următoare fiecărui proiect). Apoi trecerea în revistă a unor desene animate, a unor documentare, a unor pelicule de amatori și, în fine, a unor scurt-metraje ale diplomaților Institutului de Artă Teatrală și Cinematografică, secția regie, întregesc acest „corpus” de cunoaștere și înțelegere.

Pe de altă parte, atmosfera de festival nu poate să convingă intru totul criticul. Să nu uităm că festivalul are, etimologic accesă ră-

Dimineața la ora 10, în Costinești, filmul se mută pe plajă

Moment culminant: se distribuie „Seventia”

NICOLAE ALBANI

— Probleme profesionale v-au împiedicat să fiți prezent la Costinești. Ce sentiment ați înțeles aflînd că filmul „Croaziera” a primit Marele Premiu al festivalului?

— Danieliu stie să se apropie, să găsească în tineretă lui ecoul tineretii celorlalți. Am stat pe Dunăre, pe un vapor două luni cu tinerii pe care i-ați văzut în film. Suportam cu toții ploaia, spiritul datorită acestui entuziasm, acestui fel de optimism, acestui nelinișt, febră nervoasă a creației pe care o transmitea echipei regizorilor Mircea Danielic. Pentru mine, colaborarea cu acest regizor a fost nu numai o experiență artistică, ci și de viață. Lucrînd alături de el mi-am dat seama că legătura între viață și artă nu este o grațioasă, o vorbă aruncată în vînt, m-am convins că a trăi înseamnă a gîndi, și a gîndi înseamnă a crea artistic, bineînțeles în funcție de materialul oferit de scenariu sau de piesa de teatru. Rolul din Croaziera mi-a plăcut foarte mult, a făcut parte din experiența mea de viață. Și eu am trăit momente cînd am evitat să fiu om treg, dar în același timp am reușit să fiu întreg. Din această luptă a contradicțiilor au, încercat să subliniez în rol o tristete a unui om care poate face mai mult decît a făcut. Imi pare rău că n-am putut să vin la Costinești. Colegii mi suneau că am pierdut o mare ocazie. Știti dumneavoastră, întîlnirea cu regizorii, actorii etc. Dar eu le spunem că dacă veneam la Costinești mă duceam nu să prind această „ocazie” ci să retrăiesc acele splendide momente pe care le-am petrecut atunci cînd am făcut acest film cu regizorul Mircea Danielic.

(Continuare în numărul viitor)

Afirmări ale culturii românești

dintre cele mai importante reviste italiene de cultură și de reflectare a politicii internaționale în constința intelectualilor italieni, **Il Ponte** și **Nuova Rivista Europea**, și-au consacrat recent spațiul rezervat literaturii prezentării fenomenului poetic românesc contemporan și legăturilor actuale dintre cele două culturi române. În numărul din ianuarie-februarie din 1980 se publică o ediție amplă **Antologia 1960-1970, Giovanni poeti romeni** cuprinzînd poeme de Nicolae Labiș, Nichita Stănescu, Marin Sorescu, Adrian Păușescu, Ion Gheorghie, Ioan Alexandru, Marin Mincu, Gh. Pitul, Mircea Vinovschi, Nicușor Laurențiu, Constantin Abăluță, Ioanid Romanescu, Mircea Ciobanu, Dorin Tădoan, Mircea Dinulescu, cu un studiu introductiv, **La lotta contro l'inerzia** de Marco Cugno, atent și fin cunoscător al literaturii române, autor în colaborare cu Marin Mincu a două cărți în acest sens: **11 canți narativi romeni: Analisi semiologice** (Torino, 1977) și **Poesia romana d'avanguardia** (Milano, 1980). Prezenta o analiză de critică poetică originală, prezentarea criticului italian surprinde alți prin exacta pătrundere a problemelor și nuanțelor unei litere de loc stăruie și foarte bogate în direcții, cit și prin profunzimea familiarizării nu numai cu poezia ci și cu critica noastră literară contemporană. Fenomenul poetic actual este văzut organic, nu atît ca un „element literar” sau un program „codificat” al unei generații unitare, ci ca o miscare efervescentă pusă sub semnul labirintului aluptei cu inerția vechiului pentru afirmarea autentice poeziei. După momentul (una ori) Labiș, sînt analizate două direcții, una orientată către „semnificativ” și „semnificativ” limbajului — Nicolae Stănescu — cealaltă către „semnificativ” — Marin Sorescu, a cărui operă ascunde sub un prozaim deliberat („cele 5000 de cuvinte ale dicționarului”) imprevizibile jocuri combinatorii rofite de o lucidă și obsesivă tentație (sau poate nevooie) a demistificării. Aceste ultime direcții pare a se „opune” poezia „emfatică”

a lui Adrian Păușescu, agresivă și polemică, de protest și intolerantă, plină de nolinistica vieții contemporane. Lirica lui Ion Gheorghie este văzută la intersecția dintre dimensiunea socială și dimensiunea mitică. Ar fi de adăugat aici că „tradiționalismul” lui Ion Gheorghie aduce o ruptură cu „vizitarea” clasică a folclorului românesc, semnificativ un amurg al timpului, o distorsiune michelangeloasă, teribilă, a formelor, departe de mitul micritic analizat de M. Cugno din perspectiva lui Lucian Blaga și a lui Mircea Eliade. Lipsesc din antologie Petre Stoica, Grigore Hagiu, Gh. Tomozei, Cezar Ivănescu, Mihail Ursachi, Marius Robescu, Virgil Mazilescu, Dumitru M. Ion. Dar cum graful este convingător introducecra temei, traducerile excelente de momentul a prezintă că ele aparțin în mare măsură lui Marin Mincu, iar grafica inspirată, rezultă din acest număr 21 al NRE o imagine reprezentativă pentru valoarea și vitalitatea poeziei românești afirmată în ultimele două decenii. De altfel — spre a împica eventual spirituale, eu riscul unei indiscreții — ne aflăm înaintea doar a unei secțiuni dintr-o antologie **Giovanni poeti romeni**, volum ce va apare sub îngrijirea lui Marco Cugno și Marin Mincu. Numărul din mai 1981 al revistei **Il Ponte** publică un interviu cu Marin Mincu, **Cultura romana e cultura italiana: il ponte della semiotica**, realizat de Marco Pratesi și o recenzie a aceluiași **Poesia romana, materiali dell'avanguardia** istorica, la volumul apărut anul trecut în editura Feltrinelli din Milano: **Poesia romana d'avanguardia. Testi e manifesti da Urmuz a Ion Caraijan** a cura di Marco Cugno e Marin Mincu. Din interviul acordat de Marin Mincu în calitate de profesor la lectoratul român de la Florența, desprindem abordarea fără complexe a afirmării dialogului dintre cultura română (handicapată desigur de dificultățile de propagare) și cultura europeană, stit în calitate de model cit și ca posibilă reciprocitate. Astfel, dacă situația prozei și a cri-

lici literare pare a fi una „conservatoare” observîndu-se într-un caz rămirerea la formulele tradiționale, în celălalt — la nivelul mișcării crocione (prin G. Calinescu, ar trebui adăugat, ceea ce e însă altceva), despre poezia română modernă Marin Mincu afirmă, nu fără un orgoliu justificat: „Se la poesia romana contemporanea fosse tradotta nelle lingue occidentali, come solitamente avviene per i prodotti delle culture francese, tedesca o inglese, credo che questa potrebbe essere di stimolo alle culture occidentali e forse, perché no!, costituire un modello possibile per la poesia europea.” Afirmarea existenței unor modele catalizatoare interne care au structurat identitatea exteroare în special în acest secol 20, cit și înălțarea unei false polemici între sincronism și proteoconism, acordîndu-i-se fiecăruia importanță în funcție de valoarea operelor și a scriitorilor discutați, formază un alt punct de interes al opiniilor critice noastre, aceeași atitudine echilibrată fiind vizibilă și în abordarea soteii lingvistice și filologice românești unde totuși, la capitolul „semiotica” lipsesc nume de prestigiu ca Ion Cotescu și cercul condus de el la Universitatea din București din care fac parte tineri cercetători ca Alex. Sineu, Climent Mirza, Cezar Tabarescu) apoi lucrările lui Eugen Todorean la Timisoara s.a. care dau alta dimensiune preocupărilor semiotice românești. Pe această „punte” dintre semiotica italiana și poezia populară și cea avangardistă românească Marin Mincu vede de altfel și posibilitățile cele mai fructuoase de apropiere între cele două literaturi. În încheiere ar fi de spus că în această direcție rolul său, deși discret a fost important și eficient, M. Mincu publicînd în Italia trei cărți (două în colaborare cu M. Cugno) și o serie de studii în reviste. Cite două reviste aduc astfel o solidă contribuție la cunoașterea literaturii române într-o țară latină cu care legăturile culturale, desigur veră, păreau a trece printr-un con de umbră, datorat, paradoxal, tocmai nouă, romanilor, fascinați în genere de strălucirile franțuzești.

Dan Alexandru Condeescu

SPORT

Partea inspirată a nopților de vară

linga noastră vară fierbinte începe să ia sfîrșit. Altdată lunile iulie și august se forțau din greu să ocrotească fațada; anul asta s-au petrecut amîndouă în vestimite vaporoase, vîrsînd doar cîțiva stropi de ploaie. Furmos pentru visătorii sub lună, foarte puțin plăcut pentru cîmpile pline cu porumb. Orice vară care se respectă trebuie să cuprindă în ea și aluzii despre toamnă. Aceea care se duce n-a făcut-o, dovadă că undeva prin Transilvania salcîmii au înflorit a doua oară, iar pe un grind din Insula mică a Brăilei tufe de liliac scutură necontenit cîrocchini instelați, încercînd de mireasmă amărui și de vînt cu sonorități din aprilie. Detalii adolescente sau crîmpeie de sărbători superioare celor intrate în nemurire prin tradiție îndelungată? Farmecul verilor robuste, atrînd de prestigiu fructelor dulci, de mațul de orz curgînd pe cărări coapte și de roua spîrgînd curcubeiele răsăritului se poartă, într-o seară timpurie, pe marginea unui privdor de teatru. Întîmplările verii, totdeauna ascunse sub luncanță, speculate sentimentale la burse amintirii, ascunse în cutia deplorabil de singură a inimii, vindute inchipirii de-o clipă, dar necomunicate nimănui, păstrate spre a popula cu ele tribunele goale ale bă-

Fănuș Neagu

Luceafărul
Revista editată de
UNIUNEA SCRITORILOR
din REPUBLICA SOCIALISTĂ
ROMÂNIA

Redactor șef:
Nicolae Don Frunțelă,
Mihail Ungheanu (redactor șef
adjunct), Teodor Balș (secretar
responsabil de redacție)

REDAȚIA: București, Piața Școlii Nr. 1, tel. 17 32 09
ADMINISTRAȚIA: Calea Victoriei Nr. 115, tel. 50 71 96
ABONAMENTELE:
3 luni — 13 lei; 6 luni — 26 lei; 1 an — 52 lei
Tiparul executat la:
COMBINATUL POLIGRAFIC „CASA ȘCOLII”